

ARTHUR SCHNITZLER

ANATOL OG KVINDERNE

Skuespil-cyklus

Arthur Schnitzler

Anatol og kvinderne

Skuespil-cyklus

eBibliotek 1800

2025

Ophavsret og brugsbetingelser

Denne ebogsudgave af Arthur Schnitzler: *Anatol og kvinderne* er baseret på originaler, som er public domain i hele verden, når undtages oversættelserne af *Mindestene* og *Dødskvaler*, som oversætteren har givet tilladelse til at distribuere på samme vilkår som resten af bogen:

Nærværende ortografisk opdaterede og redigerede udgave af teksten kan frit downloades og videreformidles under Creative Commons-licensen BY-NC-SA – Kreditering-IkkeKommerciel-DelPåSammeVilkår 4.0 International.

Generelt forbehold: Vær opmærksom på, at denne ebog er baseret på en tekst, som stammer fra en længst svunden tid. Normer og udtryksmåder mm. var anderledes dengang, og der kan derfor forekomme indhold, som på nogle virker stødende. Bogen skal, ligesom alle andre kunstneriske værker fra andre tider, ses i sin kulturelle og tidsmæssige kontekst, og udgiveren kan og vil ikke påtage sig noget ansvar for forfatterens verdensbillede og udtryksmåder.

Copyright and conditions of use

This ebook edition of Arthur Schnitzler: *Anatol og kvinderne* is based upon sources in the public domain worldwide, except for the translations of *Mindestene* og *Dødskvaler*, of which the translator has consented to the distribution under the same license as the rest of the book, namely:

This orthographically updated and revised edition is free to download and reuse under Creative Commons BY-NC-SA Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International.

Disclaimer: Please note that this book is based on an original text dating from another era. Norms and language were different then, and some readers might find offensive content. We believe that any work of art from previous times should be viewed in its cultural and temporal context and not in the light of latter-day prejudices, and we can and will not accept any responsibility for the author's views or language.

Det skæbnesvangre spørgsmål

Personerne

Anatol

Max

Cora

Anatols værelse.

Max.

Sandelig, Anatol, jeg misunder dig.

Anatol *(smiler)*.

Max.

Ja, jeg tilstår: jeg var ganske forbavset, for, oprigtig talt, havde jeg hidtil anset det for digt og løgn. Men nu da jeg så det med mine egne øjne ... hvordan hun faldt i søvn ... hvordan hun dansede, da du sagde, hun var en balletdame, og hvordan hun græd, da du sagde, at hendes elskede var død, og hvordan hun benådede en forbryder, da du gjorde hende til dronning ...

Anatol.

Ja, ja.

Max.

Du er med andre ord et stykke af en troldmand.

Anatol.

Det er vi alle.

Max.

Uhyggeligt!

Anatol.

Hvorfor egentlig? Ikke mere uhyggeligt end selve livet. Ikke mere uhyggeligt end så meget, som man først i århundredernes løb er kommet på det rene med. Hvordan tror du f.eks. at vore forfædre var til mode, da de pludselig hørte, at Jorden gik rundt? De er sikkert alle blevet svimle.

Max.

Ja ... men det var ens for alle.

Anatol.

Og tænk, hvis man en gang på ny opdagede foråret. Man ville ikke tro på det. Til trods for de grønne træer og de blomstrende blomster, til trods endogså – for kærligheden.

Max.

Undskyld min kære: Du vrøvler. Nej magnetismen ...

Anatol.

Hypnotismen ...

Max.

Nej, med den er det noget ganske andet. Aldrig i livet ville jeg lade mig hypnotisere.

Anatol.

Du er et barn! Hvad slemt ville der være i, at jeg befalede dig at sove, og at du stille lagde dig til ro?

Max.

Ja tak, og så sagde du til mig: "De er en skorstensfejer" – og jeg så gik ind i kaminen og blev sort af sod.

Anatol.

Nå, den slags er jo kun løjer ... Det store ved sagen er den videnskabelige anvendelse. – Men ak, synderlig langt er vi endnu ikke kommet.

Max.

Hvad mener du?

Anatol.

F.eks. jeg, der i dag kunne hensætte ethvert pigebarn i hundred andre verdener, hvordan bringer jeg mig selv ind i blot en eneste anden?

Max.

Lader det sig ikke gøre?

Anatol.

Sandt at sige har jeg forsøgt det. I mange minutter har jeg stirret på denne diamantring og befalet mig selv: Anatol, sov nu! sov nu! Og når du vågner op, vil tanken om den kvinde, der gør dig afsindig, være forsvundet af dit hjerte.

Max.

Nå, og da du så vågnede?

Anatol.

Jeg faldt jo slet ikke i søvn.

Max.

Den kvinde ... den kvinde? Altså stadig det samme?

Anatol.

Ja, min ven! – Stadig! Jeg er ulykkelig, jeg er gal.

Max.

Stadig altså ... i tvivl!

Anatol.

Nej ... ikke i tvivl. Jeg ved, at hun bedrager mig. Mens hun hænger ved mine læber, mens hun stryger mig over mit hår ... mens vi svømmer hen i salighed ... så ved jeg, at hun bedrager mig.

Max.

Vanvid!

Anatol.

Nej!

Max.

Og dine beviser?

Anatol.

Jeg aner det ... jeg føler det ... derfor ved jeg det.

Max.

En mærkelig logik!

Anatol.

Altid er disse kvindfolk os utro. Det er for dem en så ganske naturlig sag ... de ved det slet ikke ... Ligesom jeg på samme tid må have to eller tre bøger at læse i, sådan må den slags kvinder have to eller tre forhold.

Max.

Hun elsker dig dog?

Anatol.

Uendeligt! ... Men det spiller ingen rolle. Hun er mig utro.

Max.

Og med hvem?

Anatol.

Hvor skulle jeg vide det fra? Måske med en fyrste, der er gået efter hende på gaden, måske med en poet fra en forstads-kvist, der har smilet til hende fra sit vindue en morgenstund, hun kom forbi.

Max.

Du er en nar!

Anatol.

Hvad grund skulle hun desuden have til ikke at være mig utro? Hun er som alle små kvindfolk, hun elsker livet uden at spekulere over det. Når jeg spørger hende: Elsker du mig? –

så siger hun ja – og taler sandt; og når jeg spørger hende: Er du mig tro? ... så siger hun atter ja – og taler atter forsåvidt sandt, som hun slet ikke husker på de andre – i alt fald ikke i øjeblikket. Desuden, har man nogensinde i verden hørt om en kvinde, der sagde: Min elskede ven, jeg er dig utro? Hvordan skal man altså blive sikker i sin sag? Og selv om hun er mig tro ...

Max.

Nå altså dog!

Anatol.

Så er det et rent tilfælde ... Ikke et øjeblik tænker hun: Oh, jeg må være min kære Anatol tro ... ikke et øjeblik.

Max.

Men når hun dog elsker dig?

Anatol.

Du er naiv, min ven – som om det var en grund.

Max.

Ja oprigtig talt!

Anatol.

Hvorfor er jeg da ikke hende tro! Jeg elsker dog også hende!

Max.

Nå ja, et mandfolk!

Anatol.

At du gider. Altid vil vi forsøge at indbilde os, at kvinden i det stykke er anderledes end vi ... Ja nogle naturligvis ... de, som deres mor spærrer inde, eller de, der intet temperament har ... Nej, min ven, vi er ganske ens. Når jeg siger til en kvinde: Jeg elsker dig og dig alene ... så føler jeg ikke, at jeg lyver for hende, selv ikke om jeg natten forud har hvilet ved en andens barm.

Max.

Ja ... du!

Anatol.

Jeg – ja! Og du måske ikke? Og hun, min tilbedte Cora, måske ikke? O la la! Og det bringer mig til raseri. Om jeg lå på mine knæ for hende og sagde: Min elskede, mit barn – alt er dig på forhånd tilgivet – men sig mig sandheden – hvad hjalp det mig? Hun ville lyve som før – og jeg ville ikke være kommet videre end før. Jeg kender det dog. Jeg ved dog, hvad det vil sige, når en kvinde har tryglet mig om at sige sandheden: "For Himlens skyld sig mig, om du virkelig er mig tro? Ikke med et ord skal jeg bebrejde dig det, hvis du ikke er det. Men jeg må vide det ..." Nå, hvad har jeg så gjort? Løjet har jeg ... ganske roligt, med et saligt smil, med den reneste samvittighed. Hvorfor – tænkte jeg – skal jeg gøre dig bedrøvet? Og jeg sagde: Ja, min engel. Tro til døden. Og hun troede mig og var lykkelig.

Max.

Nå og hvad så?

Anatol.

Jamen *jeg* tror ikke, og *jeg* er ikke lykkelig. Jeg ville være det, hvis der gaves et ufejlbarligt middel til at bringe disse dumme, søde og modbydelige skabninger til at rykke ud med sproget eller til på nogen anden måde at erfare sandheden ... Men det hele beror på et tilfælde.

Max.

Og hypnosen?

Anatol.

Hvad mener du?

Max.

Ja, som jeg siger: Hypnosen du får hende til at sove, og du befaler hende at sige sandheden.

Anatol.

Hm!

Max.

Jeg befaler dig ... hører du ... sandheden!

Anatol.

Forunderligt!

Max.

Ikke sandt, dette er midlet. Og du spørger hende videre: Elsker du mig ... Elsker du nogen anden? Hvorfra kommer du? ... Hvorhen går du? Hvad hedder den anden? osv.

Anatol.

Max! Max!

Max.

Nå ja!

Anatol.

Du har ret! ... Man kunne gøre sig til troldmand. Man kunne hekse sig et sandt ord ud af en kvindes mund ...

Max.

Altså? Her har vi din redning. Cora er sikkert et udmærket medium ... endnu i aften kan du få at vide, om du er en bedragen elsker ... eller en ...

Anatol.

Eller en Gud! ... Max ... Jeg omfavner dig ... Jeg føler mig som befriet ... Jeg er ... Jeg har hende i min magt.

Max.

Jeg er virkelig nysgerrig ...

Anatol.

Hvordan? Tvivler du måske?

Max.

Nå sådan. Vi andre må ikke tvivle. Det må kun du ...

Anatol.

Ganske rigtigt! ... Når en ægtemand kommer ud af et hus, hvor han lige har overrasket sin kone med en elsker, og en

ven møder ham og siger til ham: Jeg tror, at din hustru bedrager dig – så vil han ikke svare: Jeg har lige overbevist mig om det ... men derimod: Du er en skurk.

Max.

Du har ret. Jeg havde nær glemt, at det er den første venskabspligt at lade sine venner beholde deres illusioner.

Anatol.

Hysch!

Max.

Hvad er der?

Anatol.

Hører du hende ikke? Jeg kender hendes skridt, så snart hun træder ind ad gadedøren.

Max.

Jeg hører intet.

Anatol.

Nu er hun her ... Nu står hun på trappegangen ... (*Åbner døren:*)
Cora!

Cora (*udenfor*).

Godaften! Er der nogen hos dig?

Anatol.

Ikke andre end Max.

Cora (kommer ind).

Godaften! Nå, I holder mørkning?

Anatol.

Nå, endnu er dagslyset ikke helt borte. Du ved, at jeg elsker denne overgang fra dag til aften.

Cora (*stryger ham over håret*).

Min lille digter!

Anatol.

Min søde Cora!

Cora.

Men nu laver jeg lys ... Jeg må nok! (*Hun tænder lysene i kronen og stagerne*).

Anatol (*til Max*).

Er hun ikke fortryllende?

Max.

Det er hun.

Cora.

Nå, hvordan har I det? Du Anatol? Og De Max! Har I siddet her længe og passiare?

Anatol.

En halv times tid.

Cora (*lægger hat og kåbe*).

Og om hvad?

Anatol.

Om både det ene og det andet.

Max.

Om hypnotismen.

Cora.

Stadig om hypnotismen. Man bliver tilsidst idiot af det.

Anatol.

Nå ...

Cora.

Ved du, Anatol ... jeg kunne lide, at du en gang skulle hypnotisere mig.

Anatol.

Jeg ... Dig ...?

Cora.

Ja, jeg synes egentligt det måtte være dejligt. Det vil sige, når *du* gjorde det.

Anatol.

Det var pænt sagt.

Cora.

Ja, jeg kunne ikke lide, at en fremmed gjorde det ved mig.

Anatol.

Hvis du virkelig vil, skal jeg gerne hypnotisere dig.

Cora.

Når?

Anatol.

Nu. Lige med det samme.

Cora.

Det er udmærket. Hvad skal jeg gøre?

Anatol.

Intet andet, min søde ven, end at blive roligt siddende i din stol og med god vilje forsøge at falde i søvn.

Cora.

Den gode vilje har jeg.

Anatol.

Jeg stiller mig sådan foran dig, du ser på mig ... nå, se nu på mig ... jeg stryger dig over panden og øjnene ... Sådan ...

Cora.

Nå ja, og hvad så ...?

Anatol.

Slet intet andet end at du stadig må tænke på at du vil sove.

Cora.

Du ... jeg bliver så underligt til mode, når du sådan stryger mig ned over øjnene.

Anatol.

Rolig, rolig ... ikke tale ... kun sove. Du er allerede dygtig træt.

Cora.

Nej.

Anatol.

Vist så ... lidt træet er du.

Cora.

En lille smule ... ja.

Anatol.

Dine øjenlåg bliver så tunge ... så tunge bliver de, og dine hænder kan du knapt mere løfte ...

Cora *(sagte).*

Ja, du har ret.

Anatol *(stadig strygende hende over pande og øjne med enstonig stemme).*

... Træt ... å så træt er du ... ja sov kun, barn ... sov *(han vender sig til Max, der beundrende ser til, med en sejrbevidst mine.)* Sove, sove ... Nu er øjnene fast lukkede ... Du kan ikke længere åbne dem ...

Cora *(forsøger at åbne øjnene).*

Anatol.

Det går ikke ... Du sover ... Sov nu blot roligt videre ... Sådan ...

Max *(vil spørge om noget).*

Du ...

Anatol.

Stille. *(Til Cora:)* Sove skal du ... sove dybt og fast ... *(Han står et øjeblik foran Cora, der i søvne trækker vejret roligt og regelmæssigt.)* Så ... nu kan du

spørge.

Max.

Jeg ville kun spørge, om hun virkelig sover.

Anatol.

Det ser du dog ... Nu venter vi et øjeblik. *(Han bliver stående foran hende, ser roligt på hende. Pause.)* Cora! Vil du altså nu svare mig ... svare mig på mine spørgsmål ... Hvad hedder du?

Cora.

Cora.

Anatol.

Cora, vi er ude i skoven.

Cora.

Å, i skoven ... hvor smukt her er! De grønne træer ... og nattergalene.

Anatol.

Cora ... hører du, du skal nu i et og alt sige mig sandheden ... Har du forstået? ... Hvad skal du, Cora?

Cora.

Sige sandheden.

Anatol.

Du skal sandfærdigt besvare mig alle mine spørgsmål, og når du vågner op, skal du igen have glemt det alt sammen! Har du forstået mig?

Cora.

Ja.

Anatol.

Så sov blot ... ganske roligt sove ... *(Til Max:)* Nu vil jeg altså spørge hende ...

Max.

Du, hvor gammel er hun egentlig?

Anatol.

Nitten ... Cora, hvor gammel er du?

Cora.

En og tyve.

Max.

Ha ha!

Anatol.

Ser du ... det er dog virkelig vidunderligt ...

Max.

Stakkels pigebarn. Om hun havde vidst, at hun var et så godt medium!

Anatol.

Suggestionen har virket. Jeg vil nu udspørge hende videre. – Cora, elsker du mig ...? Cora ... elsker du mig?

Cora.

Ja.

Anatol (*triumferende*).

Hører du?

Max.

Og nu altså det afgørende spørgsmål: Om hun er dig tro.

Anatol.

Cora! (*Vender sig mod Max.*) Det er et dumt spørgsmål.

Max.

Hvorfor?

Anatol.

Sådan kan man ikke spørge.

Max.

...?

Anatol.

Det må affattes på en anden måde.

Max.

Jeg synes dog, det er tilstrækkelig tydeligt.

Anatol.

Nej, det er netop fejlen, at det ikke er tydeligt nok.

Max.

Hvordan det?

Anatol.

Når jeg spørger hende: er du mig tro, så opfatter hun det måske i allervideste betydning.

Max.

Nå ja?

Anatol.

Hun tror måske det gælder også *det*, der er gået – forud. Hun tænker måske på en tid, hvor hun elskede en anden ... og svarer: Nej.

Max.

Det ville dog også være ganske interessant.

Anatol.

Tak skal du have ... Jeg ved, at Cora har truffet andre før mig. Hun sagde engang selv: Ja, havde jeg vidst, at jeg skulle lære dig at kende, ... *så* ...

Max.

Men det kunne hun jo ikke vide.

Anatol.

Nej netop ...

Max.

Og så mener du, at dit spørgsmål ...

Anatol.

Ja ... jeg finder spørgsmålet i den form uheldigt, i alt fald lidt stødende.

Max.

Nå, så stil det f. eks. sådan: Cora, har du været mig tro i den tid, du har kendt mig?

Anatol.

Hm ... Ja, det kunne der være mening i (*foran Cora:*) Cora, har du været ... Nej, også det er vanvid.

Max.

Vanvid! Hvorfor?

Anatol.

Herregud ... Du må dog betænke, hvordan vi lærte hinanden at kende. Vi anede jo selv ikke, at vi engang skulle blive så vanvittigt forelskede i hinanden. De første dage betragtede vi begge sagen som en ganske forbigående historie ... Hvem ved ...

Max.

Du mener?

Anatol.

Hvem ved, om hun ikke først begyndte at elske mig – da hun hørte op med at elske en anden? Hvad oplevede pigebarnet måske ikke dagen før jeg traf hende og før vi havde vekslet det første ord? Var det overhovedet muligt for hende sådan uden videre at rive sig løs? Har hun måske ikke både dage og

uger måttet slæbe rundt med en gammel lænke – ja ligefrem *måttet* slæbe rundt med den ...?

Max.

Hm ...

Anatol.

Jeg vil endogså gå endnu videre. Den første tid var det jo kun et lune af hende – ligesom fra min side. Hvad regnede vi det for, hvad forlangte vi af hinanden andet end en flygtig sød lykke? Og sæt nu, at hun i de dage har syndet en smule, hvordan kan jeg så bebrejde hende det? Det ville dog være meningsløst.

Max.

Du er virkelig mageløst overbærende.

Anatol.

Nej slet ikke. Jeg finder det blot ufint at udnytte fordelene ved en øjeblikkelig situation.

Max.

Jeg bøjer mig for din fornemme tankegang. Men jeg skal hjælpe dig ud af vanskeligheden.

Anatol.

...?

Max.

Du spørger hende simpelthen således: Cora, har du været mig tro fra det øjeblik, du for alvor blev forelsket i mig?

Anatol.

Jeg indrømmer, at det lyder klart og ligetil.

Max.

Altså?

Anatol.

Men det er det slet ikke.

Max.

Se, se!

Anatol.

Tro! Hvad vil det egentlig sige at være tro? Tænk dig: hun kørte måske i går i en jernbane, og en herre, der sad over for hende, berørte med sin fod spidsen af hendes. Nu er det jo absolut ikke udelukket, at hun med den ejendommelige, uendeligt forfinede og udviklede opfattelses-evne, som et medium utvivlsomt under hypnosen er i besiddelse af, opfatter selv en så ringe ting som et troskabsbrud.

Max.

Tror du virkelig ...?

Anatol.

Ja, så meget mere som hun under vore temmelig hyppige samtaler om den slags emner har lært mine måske noget overdrevne anskuelser på dette område at kende. Gang på gang har jeg indskærpet hende: Cora, du bør end ikke se på nogen anden mand. Thi alene det er utroskab mod mig.

Max.

Og hvad svarede hun?

Anatol.

Hun – hun blot lo af mig og sagde, hvordan jeg dog kunne tro, at hun ville se på nogen anden.

Max.

Og alligevel tror du –?

Anatol.

Man må regne med tilfældigheder – – tænk dig f.eks., at en påtrængende herre en aften følger efter hende og pludselig trykker et kys på hendes hals.

Max.

Nå – oprigtig talt ...!

Anatol.

Oprigtig talt – det er dog ikke ganske umuligt!

Max.

Altså – du vil ikke spørge hende.

Anatol.

Vist vil jeg så – – men ...

Max.

Alle dine indvendinger er vanvid. Du kan trygt gå ud fra, at kvinderne ikke misforstår os, når vi spørger dem om deres troskab. Hvis du med ømt forelsket stemme hviskende

spørger hende: Er du mig tro? ... så vil hun såmænd hverken tænke på næsvisse fodberøringer eller påtrængende nakkekys – men kun på, hvad vi sædvanligvis forstår ved utroskab. Tilmed har du jo den fordel, at du, hvis du ikke får tilfredsstillende svar, kan rette yderligere spørgsmål til hende, som vil opklare alt.

Anatol.

Du vil altså absolut, at jeg skal spørge hende ...

Max.

Jeg? ... Det var dig, der ville!

Anatol.

Der er nemlig netop faldet mig noget ind.

Max.

Og det er?

Anatol.

Det ubevidste.

Max.

Det ubevidste?

Anatol.

Jeg skal sige dig: Jeg tror på, at mennesker kan handle i ubevidsthed.

Max.

Ja så.

Anatol.

Det kan ske uden ydre foranledning. Det kan også ske ad kunstig vej – ved bedøvende, berusende midler.

Max.

Jeg kunne lide, om du ville forklare dig lidt tydeligere.

Anatol.

Forestil dig f. eks et halvmørkt, stemningsmættet værelse.

Max.

Halvmørkt ... stemningsmættet ... meget godt. Jeg har det.

Anatol.

I dette værelse hun og – en anden.

Max.

Men hvordan skulle hun egentlig være kommet derind?

Anatol.

Det lader jeg foreløbig stå hen. Anledning gives der jo altid – mer end tilstrækkeligt. Vi ved jo, at den slags kan passere. Men altså: et par glas rhinskvind ... en underlig tung luft, der hviler over det hele, duft af cigaretter, parfumerede tæpper, det dæmpede lys fra en ampel og røde portierer – ensomhed – stilhed – kun hvisken af søde ord ...

Max.

...!

Anatol.

Også andre, selv mere regelrette naturer, er bukket under for det!

Max.

Ja vel. Det eneste, jeg har lidt svært ved at rime sammen med troskabsbegrebet, er, at man overhovedet begiver sig ind i et sådant gemak med en fremmed herre.

Anatol.

Der gives så mange gådefulde ting.

Max.

Jeg indrømmer det. Men du, min ven, råder over løsningen af en af hine gåder, hvorover de åndfuldeste mænd – før dig – har brudt deres hoveder. Du behøver kun at tale, og du får alt at vide, hvad du vil vide. Du behøver blot at spørge, og du erfarer, om du er en af de få, der ejer sin elskede helt og udelt, du kan erfare, hvem din medbejler er og hvorved han har sejret over dig – og du udtaler ikke ordet! Du kan frit spørge skæbnen til råds og du spørger ikke. Dage og nætter piner du dig selv, dit halve liv ville du give for at få sandheden at vide: nu ligger den for din fod og du bukker dig ikke for at tage den op. Og hvorfor? Fordi det måske kan føje sig så, at en kvinde, som du elsker, virkelig er sådan, som de egentlig efter din mening alle skal være – og fordi din illusion til syvende og sidst er dig tusindfold kærere end sandheden. Lad derfor legen slutte – væk pigebarnet og lad dig nøjes med den stolte bevidsthed, at du – kunne have fuldbragt et vidunder.

Anatol.

Max!

Max.

Nå, har jeg måske ikke ret! Ved du måske ikke selv, at alt, hvad du før sagde mig, var udflugter, tomme fraser, hvormed du kunne skuffe hverken mig eller dig.

Anatol (*hurtigt*).

Max ... Hør nu: jeg vil, ja jeg *vil* spørge hende!

Max.

Endelig!

Anatol.

Men vær ikke vred ... ikke, mens du er til stede.

Max.

Ikke mens jeg er til stede?

Anatol.

Hvis jeg virkelig skulle få det frygtelige at høre; hvis hun virkelig svarede mig: Nej, jeg var dig ikke tro – så må jeg være den eneste, der hører det. At være ulykkelig – det er måske ikke så slemt. Men at blive beklaget – det er uudholdeligt. – Det vil jeg ikke. Du er jo min bedste ven, men just derfor vil jeg ikke, at dine øjne skal hvile på mig med det udtryk af medlidenhed, der først for alvor siger den ulykkelige, hvor ulykkelig han er. Måske er det også noget andet – måske skammer jeg mig for dig. Og sandheden vil du jo i hvert fald få at vide. For hvis Cora har bedraget mig, har du i dag for

sidste gang set hende hos mig. Jeg kan blot ikke udholde den tanke, at du skulle høre på det. Kan du ikke nok forstå det?

Max.

Jo, min ven (*trykker hans hånd*) ... og nu går jeg altså.

Anatol.

Kære ven! (*Følger ham til døren.*) Om et øjeblik kalder jeg på dig!

(*Max går.*)

Anatol (*Stående foran Cora og betragtede hende længe.*).

Cora! (*ryster på hovedet, går frem og tilbage*) Cora! ... (*knæler ned foran Cora*)

Cora! Min egen Cora! ... Cora! (*Rejser sig. Med en rask beslutning:*) Vågn op ... og kys mig!

Cora (*rejser sig, gnider øjnene, falder Anatol om halsen.*).

Anatol! Har jeg sovet længe? Og hvor er dog Max?

Anatol.

Max!

Max (*kommer fra sideværelset.*).

Her er jeg!

Anatol.

Ja ... du sov virkelig temmelig længe – du talte også i søvne.

Cora.

For Guds skyld – vel ikke noget forkert?

Max.

De har kun svaret på, hvad han spurgte om.

Cora.

Hvad spurgte han da om?

Anatol.

Alt muligt.

Cora.

Og jeg svarede på det alt sammen?

Anatol.

På det alt sammen.

Cora.

Og man får ikke at vide, hvad du spurgte om?

Anatol.

Nej, det får man ikke. Og i morgen hypnotiserer jeg dig igen.

Cora.

Å nej! Aldrig mere! Det er jo hekseri. Man bliver spurgt, og bagefter véd man slet ikke, hvad man har sagt. – Naturligvis har jeg sagt det værste vrøvl!

Anatol.

Ja ... f.eks. at du elsker mig ...

Cora.

Er det virkelig sandt?

Max.

De tror det ikke? Meget godt.

Cora.

Jamen herregud – det kunne jeg da også have fortalt dig i vågen tilstand!

Anatol.

Du er en engel! (*Omfavnner hende*).

Max.

Mine herskaber – Adieu!

Anatol.

Går du allerede?

Max.

Jeg må.

Anatol.

Vær ikke vred over, at jeg ikke følger dig ud ...

Cora.

På gensyn.

Max.

Gør dig endelig ingen ulemage, (*hender ved døren*) Et er mig klart: at kvinder også lyver under hypnosen ... Men lykkelige er de ... og det er hovedsagen. – Farvel, børn.

(*De hører ham ikke, da de befinder sig midt i en lidenskabelig omfavelse.*)

(Tæppe.)

Juleindkøb

Personerne

Anatol

Gabriele

Juleaften kl. 6. På Wiens gader. Det sner stille.

Anatol.

Godaften frue, godaften ...!

Gabriele.

Gud, er det Dem!

Anatol.

Ja ... Jeg har længe fulgt efter Dem. Det går dog ikke an, at De slæber Dem skæv på alle de pakker. Lad dog mig hjælpe Dem.

Gabriele.

Det er pænt af Dem. Men jeg vil hellere selv.

Anatol.

Hvorfor gøre mig det så svært, når jeg endelig en gang vil være galant ...

Gabriele.

Ja ja da. Tag så den dér!

Anatol.

Jamen det er alt for lidt ... Giv mig nu det ... og det ... og det med ...

Gabriele.

Det behøves virkelig ikke ... De er alt for elskværdig.

Anatol.

Det er så rart for en gangs skyld at få lov til det.

Gabriele.

Skade, at Deres elskværdighed kun udfolder sig på gaden ... og når det sner ...

Anatol.

Og når det er aften ... Og når det tilfældigvis er jul ... ja ikke sandt?

Gabriele.

I alt fald er det da et rent vidunder engang igen at se Dem!

Anatol.

Tak for spydigheden. De synes, det er underligt, at jeg så længe ikke har gjort besøg hos Dem ...?

Gabriele.

Ja, noget i den retning mente jeg.

Anatol.

Kære frue, jeg gør for tiden ingen visitter – slet ingen. Men fortæl mig: hvordan har gemalen det? Og hvordan står det til

med de kære børn?

Gabriele.

At De gider! Jeg ved jo, at alt dette er Dem ganske ligegyldigt.

Anatol.

Det er uhyggeligt, når man kommer ud for en sådan menneskekender.

Gabriele.

Ja, *Dem* i alt fald kender jeg.

Anatol.

Ikke så godt, som jeg kunne ønske det.

Gabriele.

Om De ville spare Dem Deres bemærkninger!

Anatol.

Kære frue, det kan jeg ikke.

Gabriele.

Giv mig mine pakker igen.

Anatol.

Vær nu ikke vred ... det må De ikke! Jeg er jo allerede igen artig.

(De går videre uden at sige noget.)

Gabriele.

Et eller andet kunne De da gerne sige.

Anatol.

Et eller andet ... ja, men De er så streng og kritisk.

Gabriele.

Fortæl mig noget. Tænk, hvor længe det er siden, at vi har set hinanden ... Hvad bestiller De egentlig nu?

Anatol.

Ingenting – som sædvanlig!

Gabriele.

Ingenting?

Anatol.

Absolut intet.

Gabriele.

Det er virkelig synd for Dem!

Anatol.

Nå – Dem kan det dog være ganske ligegyldigt.

Gabriele.

Hvor kan De sige det?

Anatol.

Hvorfor sløser jeg mit liv bort? ... Hvem er skyld i det? – Hvem??

Gabriele.

Giv mig mine pakker!

Anatol.

Jeg har ikke gjort nogen ansvarlig ... Jeg spurgte blot sådan ud i det blå ...

Gabriele.

De driver altså stadig om ...?

Anatol.

Driver om! Hvorfor siger De det så foragteligt? Som om der gaves noget smukkere! ... Der ligger noget så planløst i det ord ... Men forøvrigt passer det slet ikke på mig i dag ... i dag, kære frue, har jeg noget at udrette – ganske som De.

Gabriele.

Hvad mener De?!

Anatol.

Også jeg er ude for at købe julegaver.

Gabriele.

De!?

Anatol.

Jeg kan bare ikke finde noget, der passer! – og dog har jeg nu i de sidste uger stået hver aften foran alle butikkerne i alle gader! Men købmændene har ingen smag og ingen fantasi.

Gabriele.

Det må virkelig køberen have. Når man har så lidt at bestille som De, kan man vel nok selv spekulere noget ud og – så gør man sine bestillinger allerede i efteråret.

Anatol.

Ak, dertil egner jeg mig ikke! Ved man overhovedet om efteråret, hvem man vil forære noget til jul? ... Men nu er der kun to timer til juletræet tændes, og endnu aner jeg ikke, – aner ikke –, hvad jeg skal hitte på.

Gabriele.

Skal jeg hjælpe Dem?

Anatol.

Frue, De er en engel – men så må De også lade mig beholde pakkerne ...

Gabriele.

Nej, nej ...

Anatol.

Altså: engel er det tilladt at sige. Hvor smukt det lyder – engel!

Gabriele.

Om De nu ville holde Deres mund?

Anatol.

Jeg er atter ganske rolig!

Gabriele.

Altså – giv mig blot en antydning ... Hvad slags menneske er det, De skal give noget?

Anatol.

Det er skam ikke så let at sige ...

Gabriele.

En dame naturligvis?

Anatol.

Rigtigt gættet. At De er en menneskekender, har jeg allerede sagt Dem én gang før i dag!

Gabriele.

Men hvad for en dame? En ... virkelig dame?

Anatol.

For at kunne svare på dét, må vi først være enige om begrebet "en virkelig dame". Hvis De mener en dame af den store verden – så passer det ikke ganske ...

Gabriele.

Altså ... af den lille verden?

Anatol.

Godt. Lad os sige "af den lille verden" – ikke ilde!

Gabriele.

Selvfølgelig burde jeg straks have tænkt mig det ...!

Anatol.

Vær nu ikke så sarkastisk!

Gabriele.

Jeg kender jo Deres smag ... Sagtens igen en lille dame fra forstaden ... tynd og blond!

Anatol.

Blond – ja det er hun ...!

Gabriele.

Naturligvis ... blond ... det er dog mærkværdigt, at De atter og atter har med den slags forstadsdamer at gøre!

Anatol.

Kære frue – *min* skyld er det ikke.

Gabriele.

Så så, om jeg må be'! ... Jeg finder det forøvrigt også ganske rigtigt, at De holder Dem til Deres genre ... Det ville være synd, om De forlod valpladsen for Deres triumfer ...

Anatol.

Ja, hvad skal jeg gøre? ... Man elsker mig kun *derude* ...

Gabriele.

Forstår man Dem også – *derude*?

Anatol.

Absolut ikke! ... Men ser De: i "den lille verden" bliver jeg kun elsket; i "den store" – kun forstået ... ja det ved De jo ...

Gabriele.

Jeg ved intet ... og vil for øvrigt heller intet vide! Men kom nu ... Se her har vi sikkert den rigtige butik ... her finder vi sikkert noget, der passer for Deres lille dame ...

Anatol.

Jeg be'r Dem, kære frue ...!

Gabriele.

Nej kom nu blot her, så skal De se ... Hvad siger De f. eks. om sådant et lille skrin med tre forskellige slags parfumer ... eller dette her med seks slags sæber ... Patschuli ... Chypre ... Jockey-Club – det måtte dog være noget – ikke sandt?!

Anatol.

Kære frue – jeg synes ikke, det er pænt af Dem!

Gabriele.

Eller se nu her – vil De bare se! Den lille broche dér med seks uægte brillanter ... tænk dog hele seks! ... Og hvor de gnistrer! ... Eller dette henrivende lille armbånd med de bedårende berlokker ... nej se dog – den ene er skam et veritabelt negerhoved! ... Det må dog gøre en mægtig virkning – i forstaden.

Anatol.

Bedste frue ... De tager fejl! De kender ikke disse pigebørn ... de er ganske anderledes end De bilder Dem det ind ...

Gabriele.

Og dér ... å, nej se blot! Kom dog nærmere ... nå, hvad siger De til den hat?! For kun to år siden var faconen højmoderne! Og se fjerene – hvor de bølger ... *det* er dog noget! *Det* måtte da vække en kolossal opsigt – *derude*?!

Anatol.

Det er ikke "derude" i den forstand, De er så venlig at mene ... og for øvrigt undervurderer De vistnok også smagen "derude" ...

Gabriele.

De er sandelig ikke let at gøre tilpas ... Men så kom mig da til hjælp ... giv mig i det mindste en antydning –

Anatol.

Det kan jeg ikke ...! De ville jo i hvert fald blot smile overlegent.

Gabriele.

Hvor kan De tro! ... Men De må fortælle mig lidt om hende. Er hun koket ... eller bly? ... Stor eller lille? ... Sværmer hun for stærke farver ...?

Anatol.

Jeg burde aldrig have taget imod Deres hjælp! ... De gør jo kun nar.

Gabriele.

Jeg forsikrer Dem nej ... Jeg er kun spændt på at høre noget om hende. Altså: fortæl.

Anatol.

Jeg vover det ikke! –

Gabriele.

Snak. Vær nu ikke så forknytt. Altså: hvor længe har De kendt hende?

Anatol.

I – længere tid.

Gabriele.

Hvorfor skal jeg pumpe Dem sådan ...? Fortæl mig nu ganske roligt hele historien.

Anatol.

Det er slet ingen historie.

Gabriele.

Nå ja. Men jeg vil dog gerne vide, *hvor* De har lært hende at kende og *når* og *hvordan* og *hvad* hun overhovedet er for en person.

Anatol.

Ja ja da. Men morsomt er det ikke. Jeg siger Dem det forud.

Gabriele.

Og jeg siger Dem, at det i hvert fald vil interessere mig. Jeg kan lide engang virkelig at få noget om den verden at vide ... Hvad er det overhovedet for en verden? ... Jeg kender den jo slet ikke.

Anatol.

De ville heller ikke forstå et muk af den.

Gabriele.

Monstro?

Anatol.

De nærer en så summarisk foragt for alt, hvad der ikke hører til Deres kreds. Og ganske med urette.

Gabriele.

Jamen jeg vil virkelig så gerne belæres ... Der er aldrig nogen, der fortæller mig noget om den verden ... Hvordan skulle jeg så kunne kende den?

Anatol.

Nej naturligvis. Men ... De har en ubestemt følelse af, at man dér, i den verden ... tager noget fra Dem ... Derfor er der et stille fjendskab mellem Dem og den.

Gabriele.

Undskyld – fra mig tager man ikke noget, som jeg ønsker at beholde.

Anatol.

Ja ja da ... Men ikke sandt, selv om det er noget, De ikke bryder Dem om ... det ærgrer Dem dog, når en anden får det? ...

Gabriele.

Pyt!

Anatol.

De kan længe nok sige pyt, kære frue. Det er og bliver noget ægte kvindeligt. Og som ægte kvindeligt er det sikkert også noget meget fint og smukt og dybt ...!

Gabriele.

Hvorfor så ironisk?

Anatol.

Hvorfor? – Jeg skal sige Dem det ... Også jeg var en gang god og tillidsfuld – og der var i mine ord ingen spot ... Og jeg har stille båret mange sår –

Gabriele.

Bliv for Guds skyld ikke sentimental!

Anatol.

Ja, de ærlige sår er til at bære. Et "Nej" i rette tid, selv af de mest elskede læber – det kunne jeg forvinde. Men et "Nej", når øjnene hundreder af gange har sagt "Måske" – når læberne hundreder af gange har smilet "Kom så" – når der i stemmens tonefald hundreder af gange har lydt et "Jeg vil" – sådant et Nej gør én ...

Gabriele.

Kære ven, vi skulle jo købe noget!

Anatol.

Sådant et Nej gør én til nar ... eller til spotter.

Gabriele.

De ville jo ... De ville jo fortælle mig ...

Anatol.

Nuvel, hvis De virkelig ønsker at høre min fortælling.

Gabriele.

Javist gør jeg det! ... Hvordan lærte De hende at kende ...?

Anatol.

Hvordan? – ja sådan som man nu en gang lærer en dame at kende! På gaden – i et ballokale – i en omnibus – under en paraply ...

Gabriele.

Men – De ved jo, at det er det specielle tilfælde, der interesserer mig. Vi skal jo købe en gave til det specielle tilfælde!

Anatol.

Dér, i den ... "lille verden" gives egentlig ingen specielle tilfælde. I den store verden forresten heller ikke ... I er alle så typiske!

Gabriele.

Min herre! ... Nå, men begynd så –

Anatol.

Der lå virkelig intet fornærmeligt i mine ord – absolut ikke! Jeg er jo selv en type!

Gabriele.

Hvilken, om man tør spørge?

Anatol.

Den letsindige melankoliker.

Gabriele.

Nå – og jeg da?

Anatol.

De? – ganske ligefrem: Verdensdamen!

Gabriele.

Ja så ...! – Og hun!?

Anatol.

Hun ...? Ja hun er den søde lille pige!

Gabriele.

Sød! Til hende har De straks et tillægsord. Mens jeg slet og ret er "Verdensdamen".

Anatol.

Den slemme verdensdame – om De hellere vil ...

Gabriele.

Altså – fortæl mig så omsider noget om Deres ... søde lille pige.

Anatol.

Hun er ikke berusende smuk – hun er ikke særlig elegant – og hun er absolut ikke åndrig ...

Gabriele.

Jeg bryder mig ikke om at vide, hvad hun *ikke* er –.

Anatol.

Men hun har en forårsaftens bløde ynde ... Og en fortryllet prinsesses gratie ... Og hun tænker som en ung pige, der forstår at elske.

Gabriele.

Den "tænkemåde" skal jo være meget udbredt – i Deres "lille verden"!

Anatol.

Det er en tænkemåde, De mangler forudsætninger for at forstå. Dertil har man fortiet alt for meget for Dem, da De var ung pige – og sagt Dem alt for meget, efter at De er blevet ung kone! ... Det mærker man på naiviteten af Deres betragtninger. –

Gabriele.

Men De hører dog, at jeg ønsker at belæres ... Jeg accepterer allerede Deres "fortryllede prinsesse"! Fortæl mig blot, hvordan den eventyrhave ser ud, i hvilken hun dvæler ...

Anatol.

Først og fremmest må De ikke forestille Dem en vellystig salon – med tunge portierer, med blomsterduft og parfumer, med kunst-nips og lysekroner og fløjls- og silkedraperier – og med en døende eftermiddags affektérte halvmørke ...

Gabriele.

Jeg bryder mig ikke om at få at vide, hvad jeg *ikke* skal forestille mig ...

Anatol.

Altså – tænk Dem et lille halvmørkt værelse, et ganske lille værelse med malede vægge ... på væggene et par udviskede dårlige kobberstik ... under loftet en hængelampe med en skærm. Fra vinduet, når aftenen falder, udsigt over de i mørke synkende tage og skorstene! Og – når foråret kommer, da blomstrer og dufter haven deroverfor ...

Gabriele.

Hvor lykkelig De må være, at De allerede nu ved juletid tænker på foråret.

Anatol.

Ja, – *dér* er jeg virkelig også undertiden lykkelig!

Gabriele.

Så så! Nu ikke mer! ... Klokken er mange ... og vi skulle jo købe noget til hende ... Måske noget til værelset med de malede vægge.

Anatol.

Der mangler ikke noget.

Gabriele.

For hende måske ikke ... det kan jeg forstå. Men jeg ville gerne smykke værelset for Dem, sådan rigtig efter Deres smag.

Anatol.

Hvordan?

Gabriele.

F.eks. med persiske tæpper ...

Anatol.

Jeg tror De vil ... Persiske tæpper derude!

Gabriele.

Eller med en ampel af facetteret rødgrønt glas ...?

Anatol.

Oprigtig talt! ... Og det var jo også *hende*, jeg ville bringe noget.

Gabriele.

Ja, det er jo også sandt – vi må virkelig nu beslutte os – for hun venter vel allerede på Dem?

Anatol.

Sikkert!

Gabriele.

Hun venter? – Fortæl mig – hvordan tager hun imod Dem, når De kommer?

Anatol.

Vel ikke anderledes end man sådan plejer.

Gabriele.

Hun hører det vel allerede, når De kommer på trappen?

Anatol.

Ja det hænder ...

Gabriele.

Og så står hun i døren?

Anatol.

Ja.

Gabriele.

Og falder Dem om halsen – og kysser Dem – og siger ... Hvad siger hun så ...?

Anatol.

Hvad man ved sådanne lejligheder plejer at sige ...

Gabriele.

Altså f.eks.?

Anatol.

Jeg kan skam ikke nævne noget eksempel – –

Gabriele.

Men hvad sagde hun i går?

Anatol.

Skam ikke noget særligt ... det lyder slet ikke af noget, når man ikke hører det tonefald, med det siges med ...!

Gabriele.

Jeg skal nok tænke mig til tonefaldet – nå hvad sagde hun så?

Anatol.

"... Jeg er så glad, at jeg har dig igen ..."

Gabriele.

"Jeg er så glad" ... og hvad så mere?

Anatol.

... "at jeg har dig igen!"

Gabriele.

Det er egentlig kønt ... meget kønt!

Anatol.

Ja, så hjerteligt og så oprigtigt.

Gabriele.

Og hun er altid – alene? I kan ses sådan ganske uforstyrret?

Anatol.

Selvfølgelig ... hun lever jo ganske alene – har hverken far eller mor – ikke engang en tante!

Gabriele.

Og De – De er alt for hende?

Anatol.

Rimeligvis! I alt fald i dag ...

(Nogle øjeblikke tier de begge.)

Gabriele.

... Det er blevet sent. Se, hvor tomt det allerede er på gaden.

Anatol.

Ja, jeg har opholdt Dem. De skal selvfølgelig hjem.

Gabriele.

Javist – javist! De kan sikkert ikke begribe, hvor jeg bliver af! ... Men hvad skal vi dog gøre med den gave ...?

Anatol.

Å – jeg finder nok en bagatel på vejen ...

Gabriele.

Det ved man aldrig! Og desuden har jeg nu en gang sat mig i hovedet, at jeg vil hitte på noget til Deres ... til hende, til den lille pige ...

Anatol.

Jamen, bedste frue ...

Gabriele.

Helst ville jeg være til stede, når De bringer hende Deres julegave. Jeg har fået en sådan lyst til at se det lille værelse og den søde lille pige! – Hun aner jo slet ikke hvor godt hun har det!

Anatol.

... ...!

Gabriele.

Men nu må det altså være. Giv mig mine pakker. Jeg må hjem.

Anatol.

Ja ja! Her er de – men ...

Gabriele.

Tak ... og råb så den vogn an, som kommer dér ...

Anatol.

Hvorfor pludselig det hastværk?

Gabriele.

Gør blot, som jeg siger.

(Han giver kusken et tegn.)

Gabriele.

Tak! Men hvad nu med gaven?

(Vognen er standset, han og hun står ved siden af den, han er i færd med at åbne døren.)

Gabriele.

Nej vent! ... Jeg vil selv give hende noget.

Anatol.

De ...? Vil De ...?

Gabriele.

Hvorfor ikke? ... Se her – tag disse blomster. Ja jeg har jo ikke andet. Men altså tag dem og giv hende dem. De skal blot være en hilsen – intet andet. Men der er noget, De skal sige til hende, når De giver hende dem ...

Anatol.

Så god De er, kære frue!

Gabriele.

Jamen jeg vil, at De skal bringe hende min hilsen ganske ordret ...

Anatol.

Naturligvis.

Gabriele.

Det lover De mig?

Anatol.

Med glæde.

Gabriele *(har åbnet vogn døren)*.

Altså sig til hende ...

Anatol.

Nå?

Gabriele.

Sig til hende: "Disse blomster, min – søde lille pige, sender dig en kvinde, der måske kan elske lige så varmt som du, men som aldrig vovede det ..."

Anatol.

Men kære ... kære frue dog!?

(Hun er steget ind i vognen ... Vognen kører bort, der er nu næsten ingen mennesker på gaden han ser længe efter vognen, indtil den

drejer om hjørnet. Endnu bliver han et øjeblik stående; så ser han på uret og skynder sig afsted.)

(Tæppe.)

Episode

Personerne

Anatol

Max

Bianca

Max' værelse, helt igennem mørkt holdt, mørkerøde tapeter, mørkerøde portierer. Midt på baggrundsvæggen dør. En anden dør til venstre for tilskuerne. Midt i værelset et stort skrivebord; på bordet en lampe med skærm samt, spredt ud over det, bøger og brochurer. Til højre i forgrunden et højt vindue. I hjørnet til højre en kamin, med flammende bål. Foran kaminen to lave lænestole. En mørkerød kakkelovnsskærm.

Max (*sidder foran skrivebordet og læser, mens han ryger sin cigar, et brev*).

"Kære Max! Nu er jeg her igen. Som De vel véd af bladene, bliver vort selskab her tre måneder. Den første aften vier jeg venskabet. Jeg kommer i aften til Dem. Bibi ..."

Bibi – altså Bianca ... Ja ja da. (*Det banker på døren*) Skulle det allerede være hende ...? Kom ind!

Anatol (*der kommer ind med en stor pakke under armen, siger med dyster stemme*):

God aften.

Max.

Hvad pokker er det, du kommer slæbende med?

Anatol.

Jeg søger et asyl for min fortid.

Max.

Hvad mener du?

Anatol (*holder pakken frem imod ham*).

Max.

Nå ja?

Anatol.

Her bringer jeg dig min fortid, mit hele ungdomsliv: tag dig det an.

Max.

Med fornøjelse. Men lidt nærmere forklaring ville jeg jo gerne have.

Anatol.

Tillader du, at jeg sætter mig?

Max.

Det gør jeg. Men hvad betyder al denne højtidelighed?

Anatol (*har sat sig*).

Tillader du, at jeg tænder mig en cigar?

Max.

Værsgo' – tag en af disse ... De er af den ny høst.

Anatol (*tænder en af de cigarer, Max byder ham*).

Ah! – Fortræffelig!

Max (*pegende på pakken, som Anatol har lagt på skrivebordet*).

Altså?

Anatol.

Dette ungdomsliv har ingen plads længere i mit hus. Jeg forlader byen.

Max.

Nå sådan!

Anatol.

Jeg begynder et nyt liv på ubestemt tid. Jeg må være fri og alene, og derfor gør jeg mig fri for min fortid.

Max.

Du har altså fået en ny kærlighed.

Anatol

Nej – jeg har foreløbig blot ikke den gamle længer (*bryder hurtigt af og peger på pakken*). ... til dig, kære ven, betror jeg al denne tant ...

Max.

Tant, siger du –! Hvorfor brænder du den ikke?

Anatol.

Det kan jeg ikke.

Max.

Det er barnagtigt.

Anatol.

Ingenlunde. Det er nu sådan min måde at være trofast på. Jeg kan ikke glemme nogen af alle dem, jeg elskede. Når jeg sidder og roder i disse papirer, blomster og lokker – Du må give mig lov til ofte at komme til dig blot for at rode –, ja så er jeg atter hos dem, så lever de atter op og jeg tilbeder dem på ny.

Max.

Du agter altså at holde stævnemøde her hos mig med dine gamle sværmerier?

Anatol *(uden at fæste sig ved Max' afbrydelse).*

Jeg tænker ofte på, hvor interessant det ville være, hvis jeg ved et magtsprog kunne kalde dem alle tilbage! Hvis jeg kunne trylle dem frem af intetheden.

Max.

Det ville sikkert blive en noget broget intethed.

Anatol.

Ja ja ... Tænk dig, om jeg virkelig kendte et sådant ord og sagde det ...

Max.

Måske lader det sig finde ... f.eks.: Du ene elskede!

Anatol.

Jeg råber altså: Du ene elskede ...! Og nu kommer de. Den ene fra et eller andet lille hus i forstaden, den anden fra hendes

hr. gemals prunkende salon ... En fra teatrets
påklædningsværelser –

Max.

Kun én? Skal vi sige: *flere!*

Anatol.

Flere – lad gå. En fra modeforretningen –

Max.

En fra en ny elskers arme –

Anatol.

En fra graven ... En fra her og en fra dér – og så er de der
alle ...

Max.

Lad hellere være at sige ordet. Forsamlingen kunne let blive
ugemytlig. For de har måske alle ophørt at elske dig – men
ingen at være skinsyg.

Anatol.

Du taler som en vismand ... Lad dem altså hvile i fred.

Max.

Nu gælder det imidlertid om at finde en plads til denne
anselige pakke.

Anatol.

Du bliver vist nødt til at fordele den.

(Åbner pakken; det viser sig, at den indeholder en mængde mindre, med silkebånd sirligt ombundne småpakker.)

Max.

Næh!

Anatol.

Det er alt sammen smukt ordnet.

Max.

Efter navn?

Anatol.

Ingenlunde. Nej, hver pakke har sin påskrift: et vers, et ord, en bemærkning, der genkalder mig mindet om oplevelsen. Men ikke spor af navne. Marie eller Anna kunne dog enhver hedde.

Max.

Tillader du, at jeg læser ...?

Anatol.

Vil jeg genkende jer alle? Meget af det har ligget dér i årevis, uden at jeg har set på det.

Max *(tager en af pakkerne og læser påskriften):*

Du herligt skønne, hulde, vilde,
jeg lægger om dit liv min arm.
Jeg kysser ømt din hals, Mathilde
og bliver vild og bliver varm.

Du sagde, der var ingen navne. Men Mathilde er dog et navn?

Anatol.

Ja, Mathilde. Men det hed hun slet ikke. Jeg kyssede hende altid på halsen.

Max.

Hvem var hun?

Anatol.

Spørg ikke om det. Hun har hvilet i mine arme. Det er nok.

Max.

Altså væk med Mathilde. – Forøvrigt en meget tynd pakke.

Anatol.

Ja, der er kun en hårlok i den.

Max.

Slet ingen breve?

Anatol.

Fra hende – nej! Det ville have voldt hende alt for stort besvær. Det ville virkelig også blive for meget af det gode, om alle kvinder skrev breve! Altså: væk med Mathilde.

Max (*tager en ny pakke*).

"I én henseende er alle kvinder ens: De bliver impertinente, når man griber dem i en løgn."

Anatol.

Hvor sandt! Hvor sandt!

Max.

Hvem var det? Pakken vejer godt til.

Anatol.

Lutter otte sider lange løgne! Væk med det.

Max.

Og impertinent var hun også?

Anatol.

Ja, da jeg greb hende i det. Væk med hende.

Max.

Væk med den impertinente løgnerske.

Anatol.

Ingen smædeord, om jeg må be'. Hun har hvilet i mine arme – hun er sakrosankt.

Max.

Jeg indrømmer, at motiveringen er god. Altså videre. (*Tager en ny pakke*).

På din forlovede jeg tænker

hver gang jeg er i slet humør.

I samme nu sig alle tristheds skyer sænker:

jeg synes, verden lystig er som aldrig før.

Anatol (*smilende*).

Ak ja, det var *hende*.

Max.

Men hvad er det, der ligger i den pakke?

Anatol.

Et fotografi. Af hende og hendes forlovede.

Max.

Kendte du ham?

Anatol.

Selvfølgelig. Ellers kunne han da ikke have moret mig så meget. Han var et fæhoved.

Max (*alvorlig*).

Han har hvilet i hendes arme; han er sakrosankt.

Anatol.

Lad ham hvile.

Max.

Væk med det muntre søde barn og hendes latterlige trolovede. (*Tager en ny pakke.*) Hvad er det? Kun ét ord?

Anatol.

Må jeg høre?

Max.

"Ørefigen."

Anatol.

Ja, det husker jeg godt.

Max.

Det var vel afslutningen?

Anatol.

Tværtimod. Det var indledningen.

Max.

Ja så! Og her ...: "Det er lettere at forandre retningen af en flamme end at tænde den." Hvad betyder det?

Anatol.

Nå, *jeg* forandrede retningen af flammen: det var en anden, der tændte den.

Max.

Væk med flammen ... "Altid har hun sit krøllejern med" ... (*ser spørgende på Anatol*).

Anatol.

Nå ja: hun havde altid sit krøllejern med – for alle tilfældes skyld. Men hun var meget smuk. Forøvrigt har jeg til minde om hende kun et stykke af et slør.

Max (*føler på pakken*).

Ja, det synes at stemme. (*Læser videre:*) "Hvordan har jeg mistet dig?" ... Nå ja, hvordan har du mistet hende?

Anatol.

Det er jo netop det, jeg ikke ved. Pludselig var hun borte – ganske forsvundet ud af mit liv. Jeg forsikrer dig, det passerer ikke så sjældent. Det er ganske, som når man

glemmer en paraply et eller andet sted og først mange dage efter kommer i tanke om det ... Så aner man ikke hverken hvor eller hvordan.

Max.

Adieu, du kære tabte! (*Læser videre:*) "Så sød og kær du var."

Anatol (*fortsætter drømmende*).

"Du lille pige med de stakkels små forstukne fingre."

Max.

Det var Cora – ikke?

Anatol.

Ja, – Du kendte hende jo.

Max.

Ved du, hvad der er blevet af hende?

Anatol.

Jeg mødte hende en gang, længe efter. Hun var blevet gift med en snedkermester.

Max.

Virkelig!

Anatol.

Ja, sådan ender disse små piger med de forstukne fingre. Inde i den store by bliver de elsket og i forstaden bliver de gift ... hun var henrivende!

Max.

Farvel med hende! Og hvad er dette? "Episode" – der er jo slet ikke noget i den ... Ikke andet end lidt støv.

Anatol (*tager konvolutten*).

Støv? ... Der var en gang en blomst!

Max.

Hvad betyder det: Episode?

Anatol.

Egentlig ingenting. Det var blot noget, der tilfældigt faldt mig ind. Det var nemlig kun en episode, en roman i to timer – egentlig ingenting! ... Ja, støv! I grunden er det – dog sørgeligt, at der ikke bliver andet tilbage af såmeget sødme ... Ikke?

Max.

Ja vist er det sørgeligt ... Men hvordan kom du på det ord? I virkeligheden kunne du have skrevet det på alle pakkerne.

Anatol.

Ja vist. Men aldrig følte jeg det så stærkt som den gang. Ofte, når jeg var sammen med den eller den, navnlig for nogle år siden, da jeg troede noget meget stort om mig selv, kom jeg uvilkårligt til at tænke: Du arme barn – Du arme barn!

Max.

Jamen, hvorfor?

Anatol.

Fordi jeg følte mig som en af de mægtige i ånden. Disse små piger og disse små fruer – jeg knuste dem under mine jernhæle. Sådan var livets lov, tænkte jeg: min vej går henover jer.

Max.

Du var som stormvinden, der fejer blomsterne bort. – Ikke sandt?

Anatol.

Ja. Netop sådan stormede jeg frem. Og derfor tænkte jeg også: Du arme, arme barn! Nu ved jeg, at jeg tog fejl. Jeg kom ikke til at høre til de store, det er naturligvis trist, men herregud – jeg har fundet mig i det. Men dengang!

Max.

Og "episoden" – hvordan var det med den?

Anatol.

Ja, det var netop sådan ... Det var netop sådant et lille menneskevæsen, som jeg fandt på min vej.

Max.

Og knuste?

Anatol.

Ja du – når jeg tænker tilbage på det, så har jeg en følelse af, at *hende* knuste jeg virkelig.

Max.

Nej, hvad siger du!

Anatol.

Ja hør blot. Egentlig er det det smukkeste af alt, hvad jeg har oplevet ... Jeg kan slet ikke fortælle dig det.

Max.

Hvorfor?

Anatol.

Fordi historien er så dagligdags som vel muligt ... Det er – slet intet. Du vil slet ikke kunne forstå det smukke i den. Thi hemmeligheden ved det hele er jo, at jeg har *oplevet* det.

Max.

Jamen altså?

Anatol.

Altså: dér sidder jeg ved mit klaver ... Det er i det lille værelse, hvor jeg den gang boede. Og det er aften ... Og det er kun to timer siden, jeg lærte hende at kende ... Og min grønrrøde ampel er tændt – jeg nævner den – den spiller nemlig en rolle med.

Max.

Og så?

Anatol.

Og så? Jeg sidder altså ved klaveret. Og hun – ved mine fødder, så at jeg ikke kunne nå pedalen. Hendes hoved hviler

i mit skød og hendes opløste hår funkler rødt og grønt i skæret fra amplen. Jeg fantaserer på flyglet, men kun med den venstre hånd; min højre har hun trykket til sine læber ...

Max.

Og så?

Anatol.

Stadig kommer du med dit forventningsfulde "Og så" ... Men egentlig er der ikke mere ... Det er, som sagt, kun to timer siden, at jeg har lært hende at kende; jeg ved også, at jeg sandsynligvis aldrig mere vil få hende at se. – Det har hun fortalt mig – og samtidig føler jeg, at jeg i dette øjeblik bliver elsket ganske vanvittigt. Det tog mig så helt fangen – det var som om luften i værelset var ør af denne kærlighed og duftede af den ... Forstår du mig? (*Max nikker.*) ... Og jeg havde atter denne tåbelige, guddommelige følelse: "Du arme, arme barn!" Det episodeagtige ved historien blev mig så tydelig bevidst. Medens jeg følte den varme ånde af hendes mund på min hånd, oplevede jeg allerede det alt sammen i min erindring. Det var egentlig allerede forbi. Hun var allerede blevet en af dem, som jeg måtte over og forbi. Og selve ordet faldt mig ind, det tørre ord: Episode. Og samtidig følte jeg mig selv som noget evigt ... Jeg vidste også, at det "arme barn" aldrig ville kunne få denne stund ud af sin tanke. Netop om hende vidste jeg det. Ofte føler man det jo: i morgen tidlig har hun glemt dig ... Men her var det noget ganske andet. For hende, som dér lå ved mine fødder, betød jeg en verden; jeg følte, med hvilken hellig uforgængelig kærlighed hun i disse minutter omfattede mig. Sådan noget har man nemlig på

fornemmelsen – i den henseende tager man ikke fejl. Sikkert kunne hun i det øjeblik ikke tænke, ikke føle andet end mig – kun mig. Men for mig var hun allerede det forbigangne, det flygtige, episoden.

Max.

Hvad var hun egentlig?

Anatol.

Hvad hun var –? Nå ja – du kendte hende. Vi traf hende en aften i et lystigt selskab, du kendte hende sikkert oven i købet fra før.

Max.

Jamen hvem var det da? Der er så mange, jeg kender fra før. Du skildrer hende jo i dit ampellys som et eventyrvæsen.

Anatol.

Ja – i livet var hun det ikke. Skal jeg fortælle dig, hvad hun var – ? Egentlig ødelægger jeg vel nu hele nimbus'en.

Max.

Hvad var hun da –?

Anatol *(smilende)*.

Hun var ... fra ...

Max.

Fra et teater?

Anatol.

Nej – fra cirkus.

Max.

Virkelig!

Anatol.

– Ja, det var Bianca. Jeg har aldrig før fortalt dig, at jeg traf hende igen – efter hin aften, hvor jeg i grunden slet ikke tog notits af hende.

Max.

Og du tror virkelig, at Bibi har elsket dig –?

Anatol.

Ja, om hende ved jeg det! En halv snes dage efter hin fest mødte vi hinanden på gaden ... Næste morgen skulle hun med hele truppen til Rusland.

Max.

Det var altså på højeste tid.

Anatol.

Jeg vidste det nok: nu er det hele ødelagt for dig. Du har endnu ikke opdaget kærlighedens egentlige hemmelighed.

Max.

Om man tør spørge: hvor finder *du* løsningen på den gåde, som hedder kvinden?

Anatol.

I stemningen.

Max.

Jeg forstår, du tager halvmørket til hjælp, din grønrøde ampel ... dit klaverspil.

Anatol.

Ja netop. Og det gør mig livet så mangfoldigt og omskiftende, at en farve alene kan forandre hele verden for mig. Hvad ville dette pigebarn med det gnistrende hår have været for dig, ja for tusind andre? Hvad ville denne ampel, som du spotter over, have været for jer? En beriderske og et rødgrønt glas med et lys bag ved! Ja det forstår sig: på den måde er trylleriet borte. På den måde kan man ganske vist leve, men man oplever aldrig noget. I dumper ind i et eventyr, brutalt, med åbne øjne, men med lukket sind, og det bliver uden farver for jer. Men ud af min sjæl stråler tusind lys og farver, og jeg føler, hvor I kun – nyder!

Max.

Sandelig, din "stemning" er en trylle-brønd. Alle de, du elsker, dukker ned i den og bibringer dig en sælsom duft af eventyr og vidunderlighed, som du beruser dig i.

Anatol.

Nå ja, om du så vil.

Max.

Men hvad nu din beriderske anbelanger, så får du mig vanskeligt til at tro, at hun netop fornam det samme som du

– under den grønrøde ampel.

Anatol.

Men jeg måtte dog have en fornemmelse af, hvad hun følte i mine arme!

Max.

Nå, jeg har jo endelig også kendt din Bianca, og bedre end du.

Anatol.

Bedre?

Max.

Bedre – netop. Fordi vi ikke elskede hinanden. For mig er hun absolut ingen eventyrfigur; for mig er hun kun en af de tusind faldne kvinder, som en drømmers fantasi forlener med ny jomfruelighed. For mig er hun hverken værre eller bedre end hundrede andre, der springer gennem tøndebånd eller paraderer kortskørtet i den sidste kvadrille.

Anatol.

Nå – nå ...

Max.

Nej, hun var absolut sådan og ikke anderledes. Det er ikke mig, der overser noget. Men det er dig, der har set noget i hende, som ikke var. Af din sjæls rige og smukke liv har du fantaseret din egen ungdom og glød ind i hendes tomme hjerte, og det lys, der strålede dig i møde, var lyset fra dit eget indre.

Anatol.

Jeg indrømmer, at noget sådant også undertiden er passeret mig. Men dengang ikke. Jeg vil jo slet ikke gøre hende bedre end hun var. Jeg var hverken den første eller den sidste ... Jeg var –

Max.

Nå, hvad var du? ... En af de mange. Hun var i dine arme præcist det samme som i de andres. Kvinden i sin højeste potens.

Anatol.

Hvorfor har jeg betroet mig til dig? Du forstår mig ikke.

Max.

Det er dig, min kære, som misforstår. Jeg ville kun sige, at for dig kan det have været det vidunderligste, det mest berusende, medens det for hende kun betød det samme som tusind gange før. Tror du måske, at verden for hende havde tusinde farver?

Anatol.

Du siger, du kendte hende godt?

Max.

Ja. Vi traf ofte hinanden i den gemytlige klike, hvor du jo også den gang af og til kom.

Anatol.

Og det var alt?

Max.

Absolut. Men vi var meget gode venner. Hun var virkelig pudsig. Vi passiarede gerne med hinanden.

Anatol.

Og det var det hele?

Max.

Jeg forsikrer dig ...

Anatol.

Ligemeget – hun elskede mig.

Max.

Skal vi ikke gå videre ... (*Tager en ny pakke:*) "Vidste jeg dog blot, du grønøjede, hvad dit smil betyder ..."

Anatol.

Har du forresten hørt, at truppen atter er her i byen?

Max.

Det er rigtigt nok. Og hun er med.

Anatol.

Det er du sikker på?

Max.

Jeg ved det. Og jeg får hende oven i købet at se endnu i aften.

Anatol.

Hvad for noget? Du! Ved du da, hvor hun bor?

Max.

Nej. Men jeg har haft brev fra hende. Hun kommer til mig.

Anatol (*springer op fra sin stol*).

Hun kommer til dig? Og det siger du mig først nu?

Max.

Hvad angår det dig? Du vil jo være "fri og alene"!

Anatol.

Å snak!

Max.

Og der er ikke noget sørgmodigere end en opvarmet forelskelse.

Anatol.

Hvad mener du?

Max.

Jeg mener, at du skal tage dig i agt for at se hende igen.

Anatol.

Fordi hun på ny kunne blive farlig for mig?

Max.

Nej, – men fordi det *den* gang var så smukt. Gå hjem med dit søde minde. Man skal aldrig forsøge at leve noget om igen.

Anatol.

Du kan ikke for alvor tro, at jeg skulle give afkald på et gensyn, der gøres mig så let.

Max.

Hun er klogere end du. Hun har ikke skrevet til dig ...
Forøvrigt måske blot, fordi hun har glemt dig.

Anatol.

Vanvid.

Max.

Du anser det for umuligt?

Anatol.

Det er kun til at le af.

Max.

Ikke alle har evne til at drikke stemning af den livseliksir, der
forlener din erindring med evig friskhed.

Anatol.

Jeg skulle dog tro – en oplevelse som hin!

Max.

Ja hvad den?

Anatol.

Den hører til de udødelige øjeblikke i livet.

Max.

Jeg hører nogen gå ude på gangen.

Anatol.

Tror du, det er hende?

Max.

Forsvind, – denne vej her gennem soveværelset.

Anatol.

Så dum er jeg dog ikke.

Max.

Gå dog – hvorfor vil du have eventyret ødelagt?

Anatol.

Jeg bliver.

(Det banker på døren.)

Max.

Gå. Skynd dig!

Anatol *(ryster på hovedet).*

Max.

Så stil dig i det mindste derhen, så hun ikke straks ser dig –
derhen ...

*(Han puffer ham hen mod kaminen, så han tildels er dækket af
skærmen.)*

Anatol *(lænende sig til kamingesimsen).*

For min skyld gerne.

(Det banker atter.)

Max.

Kom ind!

Bianca *(kommer muntert ind).*

Godaften, kære ven. Her har De mig igen.

Max *(rækker hende begge hænder).*

Godaften, kære Bianca. Det er pænt af Dem, det er virkelig pænt.

Bianca.

De har dog vel fået mit brev? De er den allerførste – forresten overhovedet den eneste.

Max.

Jeg er skam også stolt af det.

Bianca.

Og hvordan står det til med de andre? Med vor "bande"? Eksisterer den endnu? Skal vi som dengang være sammen hver aften efter forestillingen?

Max *(hjælper hende med overtøjet).*

Der var dog aftener, hvor De ikke var til at få fat på.

Bianca.

Efter forestillingen?

Max.

Ja, – hvor De forsvandt straks efter forestillingen.

Bianca *(smilende).*

Nå ja – naturligvis ... Hvor dejligt, når sådan noget siges én på den måde – uden spor af skinsyge! Man må have også den

slags venner som Dem ...

Max.

Ja, det må man.

Bianca.

Der holder af én uden at plage én.

Max.

Det er måske ikke ofte passeret Dem!

Bianca (*opdager skyggen af Anatol*).

Men De er jo ikke alene?

Anatol (*træder frem, bukker for hende*).

Max.

En gammel bekendt.

Bianca (*holder stanglorgnetten for øjnene*).

Ah ...

Anatol (*træder nærmere*).

Frøken ...

Max.

Hvad siger De, Bibi, til den overraskelse?

Bianca (*lidt forlegen, gransker øjensynlig i sin erindring*).

Ja, nu husker jeg, vi kender jo hinanden ...

Anatol.

Ja det gør vi – Bianca.

Bianca.

Selvfølgelig – vi kender hinanden rigtig godt.

Anatol (*i stærk bevægelse, griber hendes højre hånd med begge hænder*).

Bianca ...!

Bianca.

Jamen, hvor var det nu egentlig, at vi mødtes ... hvor var det dog?

Max.

Det husker De sikkert – ikke?

Bianca.

Jo vist ... Nu har jeg det. Ikke sandt – det var i St. Petersborg ...?

Anatol (*slipper hurtigt hendes hånd*).

Nej, frøken, det var ikke i Petersborg. (*Vender sig og går.*)

Bianca (*Ængstelig til Max*).

Hvad gik der af ham? ... Har jeg fornærmet ham?

Max.

I alt fald listede han af ...

(*Anatol er forsvundet ud af døren i baggrunden.*)

Bianca.

Men hvad betyder dog dette?

Max.

Har De virkelig ikke genkendt ham?

Bianca.

Genkendt ... jo vist ... Men jeg ved blot ikke rigtigt, hvor og når jeg har set ham.

Max.

Herregud Bibi, det var jo Anatol!

Bianca.

Anatol –? ... Anatol ...?

Max.

Anatol – klaver – ampel – rødgrøn ampel – – her i byen – for tre år siden ...

Bianca (*tager sig op til panden*).

Hvor havde jeg dog mine øjne? Anatol! (*Hen mod døren.*) Jeg må kalde ham tilbage ... (*Åbner døren.*) Anatol! (*Løber ud, man hører hende ude fra trappegangen kalde.*) Anatol! Anatol!

Max (*ser smilende til, er fulgt efter hende hen til døren*).

Nå?

Bianca (*ind igen*).

Han må allerede være nået ud på gaden. Tillader De (*hurtigt hen i vinduet og åbner det.*) Ja, dér går han.

Max (*bag ved hende*).

Ja, det er ham.

Bianca (*råber*).

Anatol!

Max.

Han hører Dem ikke.

Bianca (*stamper ærgerligt i gulvet*).

Skade også ... De må virkelig bede ham tilgive mig. Nu har jeg krænket det kære gode menneske.

Max.

De husker ham dog altså?

Bianca.

Naturligvis. Men – han ligner virkelig en herre i St. Petersborg, så man kan tage fejl af dem.

Max (*beroligende*).

Det skal jeg sige ham.

Bianca.

Desuden: når man i tre år ikke har tænkt på et menneske og han så pludselig står foran en – det er dog virkelig ikke så let at huske alt.

Max.

Jeg tror, jeg vil lukke vinduet. Her kommer sådan en kold luft ind. (*Lukker vinduet*).

Bianca.

Jeg får ham da forhåbentlig at se, mens jeg er her?

Max.

Måske. Men jeg vil dog vise Dem noget. *(Tager konvolutterne fra skrivebordet og holder den hen for hende).*

Bianca.

Hvad er det?

Max.

Det er den blomst, som De bar – *hin* aften.

Bianca.

Og den har han opbevaret.

Max.

Som De ser.

Bianca.

Han elskede mig altså?

Max.

Glødende, umådeligt, evigt ... som alle disse. *(Peger på pakkerne).*

Bianca.

Som – alle disse! Hvad vil det sige? Er det lutter blomster?

Max.

Blomster, breve, lokker, fotografier. Vi var netop i færd med at ordne dem.

Bianca *(i en lidt ophidset tone).*

I forskellige rubrikker.

Max.

Ja, åbenbart.

Bianca.

Og i hvilken skulle jeg?

Max.

Jeg tror i denne! *(Kaster Bianca-konvolutten ind i kaminilden.)*

Bianca.

Nå sådan!

Max *(afsides).*

Jeg hævner dig, så godt jeg kan, min kære Anatol ... *(Højt.)* Nå, vær nu ikke vred ... Sæt Dem nu roligt ned her hos mig og fortæl mig, hvad De har oplevet i disse tre år.

Bianca.

Ja, nu er jeg just oplagt! Når man får en sådan modtagelse!

Max.

Jeg er dog Deres ven ... Kom nu, Bianca ... Og fortæl mig noget ...

Bianca *(lader sig drage ned i lænestolen ved kaminen).*

Hvad f. eks.?

Max (*sætter sig over for hende*).

F. eks. om ham fra St. Petersborg – Ham, der var Anatol så lig.

Bianca.

De er utålelig!

Max.

Altså ...

Bianca (*gnaven*).

Men hvad skal jeg egentlig fortælle ...?

Max.

Begynd blot ... Der var engang ... nu ... Der var engang en stor, stor by ...

Bianca (*mut*).

I den store by var en stor, stor cirkus.

Max.

Og i den store, store cirkus en lille, lille kunstnerinde ...

Bianca.

Der sprang gennem et stort, stort tøndebånd ... (*Ler stille.*)

Max.

Ser De ... Det går jo rigtig godt! (*Tæppet begynder langsomt at dale.*) I en loge ... Nå ... I en loge sad hver aften ...

Bianca.

I en loge sad hver aften en herre, så smuk, så smuk ... – åh så smuk!

Max.

Nå ja. – Og så?

(Tæppet er faldet.)

Mindestene

Personerne

Anatol

Emilie

(Emilies værelse, som er møbleret med en vis beskeden elegance. Det er sent på eftermiddagen. Vinduet står åbent, med udsigt over en park; toppen af et træ, endnu med næppe udsprungne) blade, stikker ind gennem vinduesåbningen.

Emilie.

...Åh ... her finder man dig –! Og ved mit skrivebord ...? Hvad er det egentlig, du laver? Roder i mine skuffer? ...Anatol?

Anatol.

Jeg er i min gode ret – og jeg havde jo ret i mine antagelser.

Emilie.

Nå – hvad har du da fundet –? Dine egne breve ...!

Anatol.

Hvilket? – Og hvad så med dette her –?

Emilie.

Dette – hvad?

Anatol.

Disse to små sten ...? Den ene er en rubin, og denne anden, mørkfarvede? – Jeg har aldrig før set dem; det er ikke mig, der har givet dig dem ...!

Emilie.

... Nej ... dem ... havde jeg glemt ...

Anatol.

Glemt? ... De lå ellers vel forvarede; helt inde i hjørnet der i den nederste skuffe. Tilstå hellere straks med det samme, i stedet for at lyve ligesom alle de andre ... Nå ... du tier? ... Åh, billig forargelse, javel ... Det er så nemt at tie, når man er skyldig og afsløret ... Men nu vil jeg lede videre. Hvor har du gemt resten af dine skatte?

Emilie.

Jeg har ikke andre.

Anatol.

Såh – *(Han begynder at rive skufferne ud.)*

Emilie.

Hold dog inde ... jeg sværger dig til, at jeg intet mere har.

Anatol.

Nuvel ... hvad er så det her?

Emilie.

Jeg tog fejl ... måske ...

Anatol.

Måske! ... Emilie! Det er dagen før, jeg gør dig til min ægteviede hustru. Jeg troede virkelig, alt det forgangne var udslettet ... alt ... Sammen med dig har jeg bortkastet mine breve, genstande, alle de tusinde småting, som mindede mig om den tid, hvor vi to endnu ikke kendte hinanden ... sammen med dig har jeg kastet alt på ilden i kaminen ... dine armbånd, ringe, ørelokker ... vi har foræret dem bort, pantsat dem, kastet dem i floden, ud ad vinduet ... Du lå på knæ for mig og svor på det ... "Alt er borte – først i dine arme har jeg opdaget, hvad sand kærlighed er ..." Og jeg troede naturligvis på dig ... som vi tror på alt, hvad kvinderne fortæller os, lige fra den første løgn der gør os salige ... fordi det er det, vi ønsker.

Emilie.

Skal jeg sværge igen?

Anatol.

Hvad skulle det nytte? ... Jeg er *færdig* ... færdig med dig ... Åh, hvor smukt har du ikke spillet din rolle! Ganske febrilsk, som om du ville afvaske hver eneste plet af din fortid, stod du her foran flammerne, medens brevene og hæfterne og nipsgenstandene faldt i gløder ... Og hvordan du hulkende lå i mine arme, dengang, da vi spadserede ved bredden af floden og du kastede det kostbare armbånd ud i det grå vand, hvor det snart sank ... som du dog græd, lutrende, rensende omvendelsens tårer ... åh, en dum komedie! Ser du ikke, at det hele var forgæves? At jeg stadig mistroede dig? Og at jeg

havde ret? ... Hvorfor siger du ikke noget? ... Hvorfor forsvarer du dig ikke? ...

Emilie.

Så *vil* du jo forlade mig.

Anatol.

Men jeg vil dog vide, hvad disse to sten betyder ... hvorfor du har bevaret netop *disse*?

Emilie.

Du elsker mig ikke mere ...?

Anatol.

Sandheden, Emilie ... jeg vil vide sandheden!

Emilie.

Hvorfor, når du alligevel ikke elsker mig mere ...?

Anatol.

Måske er der noget i sandheden ... måske.

Emilie.

Hvad skulle det være?

Anatol.

Noget, der kunne få mig til at ... forstå ... Hører du, Emilie, jeg har ikke lyst til at huske dig som en af disse elendige!

Emilie.

Du tilgiver mig?

Anatol.

Du skal sige mig, hvad disse stene har at betyde!

Emilie.

Og så vil du tilgive mig –?

Anatol.

Denne rubin – hvad betyder den, siden du har gemt den?

Emilie.

– Og du vil roligt høre på mig?

Anatol.

Ja! ja ... Men tal nu ...

Emilie.

Denne rubin ... den stammer fra en medaljon ... den er ...
faldet ud ...

Anatol.

Hvem havde givet dig den medaljon?

Emilie.

Det er uden betydning ... Jeg havde den kun én eneste dag
på ... i en ganske simpel kæde ... om halsen.

Anatol.

Men *hvem* havde du fået den af –!

Emilie.

Det er ligegyldigt ... fra min moder, tror jeg ... Ser du, hvis jeg
nu var en sådan elendig, som du gerne vil tro, så kunne jeg jo

blot sige: Jeg har gemt den, fordi den stammer fra min moder ... og du ville tro mig ... Men jeg har gemt denne rubin, fordi den ... erindringen om den dag, da den faldt af medaljonen ... er mig dyrebar ...

Anatol.

Videre!

Emilie.

Ak, det ville sådan lette mit sind, hvis jeg blot turde sige dig det. – Sig mig, ville du le mig ud, hvis jeg fortalte dig, at jeg var skinsyg på din første kærlighed?

Anatol.

Hvad har det med sagen at gøre?

Emilie.

Erindringen om den første kærlighed er noget sødt, en af den slags smerter, som synes at kærtegne én ... du elsker hende sikkert stadig ... og derfor – ja – for mig er den dag af betydning, hvor jeg lærte den følelse at kende, som – forbinder mig med dig. Åh, man må dog have lært at elske, for at kunne elske, sådan som jeg elsker dig! ... Havde vi mødt hinanden *dengang*, hvor kærligheden var noget nyt for os, hvem ved da, om vi ikke blot var gået forbi hinanden uden at bemærke noget særligt? ... Ryst dog ikke på hovedet, Anatol; sådan er det; du har selv engang sagt det.

Anatol.

Har jeg –?

Emilie.

Måske er det bedst sådan, sagde du, og vi måtte begge to først være modne til at føle denne højeste lidenskab!

Anatol.

Javel – vi har altid en eller anden trøst af den skuffe klar, når vi elsker en falden kvinde.

Emilie.

Denne rubin, siger jeg dig ligefrem, bærer erindringen om den dag i sig ...

Anatol.

Det vil sige ... vil sige ...

Emilie.

Du ved det jo allerede ... ja ... Anatol ... mindet om den dag ...
Ak ... jeg var bare en dum lille tingest ... seksten år!

Anatol.

Og han var tyve – og høj og mørk! ...

Emilie (*uskyldigt*).

Jeg ved det ikke mere, min elskede ... Jeg husker kun skoven, der bruste omkring os, foråret, der lo mellem træerne ... åh, jeg mindes en solstråle, som skinnede mellem buskene på en hoben gule blomster –

Anatol.

Og du forbander ikke den dag, der gav dig til mig, før jeg overhovedet kendte dig?

Emilie.

Måske gav han mig til dig ...! Nej, Anatol ... hvordan det ellers går, så forbander jeg ikke den dag, og vil heller ikke lyve for dig, om hvad jeg gjorde dengang ... Anatol, jeg elsker dig som ingen anden før – og som du aldrig nogensinde igen vil blive elsket ... det ved du jo ... men selv om også al den tid, jeg før har levet, indtil den blev gjort betydningsløs ved dit første kys, – om alle de mænd, jeg har mødt, forsvandt af min erindring – kan jeg da glemme det øjeblik, der gjorde mig til kvinde?

Anatol.

Og du foregiver at elske *mig* –?

Emilie.

Jeg kan næppe huske denne mands ansigt; jeg ved ikke mere, hvordan hans øjne var –

Anatol.

Men at du i hans arme har udstødt dit første kærlighedssuk ... at fra hans hjerte strømmede til dit for første gang denne varme, der gjorde den anelsesfulde pige til den vidende kvinde, dét kan du ikke glemme ham, oh taknemmelige sjæl! Og du indser ikke, at denne tilståelse må gøre mig vanvittig, at du på en gang har forstyrret hele den slumrende fortid! ... Ja, nu ved jeg det igen, ved, at du endnu kan drømme om andre kys end mine, og når du lukker øjnene i min favn, står der måske et andet billede for dem end mit!

Emilie.

Du misforstår mig! ... Så måske har du ret, når du synes, vi skal skilles ...

Anatol.

Nå ja – hvordan skulle jeg ellers forstå dig ...?

Emilie.

Hvor har de kvinder, der kan lyve, det dog godt. Nej ... du kan ikke udholde den, sandheden ... Men du har altid sagt, jeg skal sige alting lige ud til dig! "Alt kan jeg tilgive dig, blot ikke en løgn!" Jeg kan endnu høre det, som du sagde det ... Og jeg ... jeg der har tilstået dig alt det, der gjorde mig så lav, så elendig i dine øjne, har skreget dig det ind i ansigtet: "Anatol, jeg er fortabt, men jeg elsker dig ...!" Ingen af de dumme løgne, som de andre tager i deres mund, er kommet over mine læber. – Nej, jeg sagde det lige ud: Anatol, jeg har elsket det fulde, det hele liv, Anatol, jeg var lysten, varmbloodet – jeg har solgt mig, givet mig bort – jeg er ikke din kærlighed værd ... Husker du også, at jeg sagde det til dig, før du kyssede min hånd første gang? ... Ja, jeg ville flygte fra dig, skønt jeg elskede dig, og du forfulgte mig ... du har tigget mig om min kærlighed ... og jeg ville dig ikke, fordi jeg ikke ville sætte en plet på den mand, som jeg mere end nogen anden ... som jeg ellers – ak! den første mand, jeg *elskede* ...! Og så tog du mig, og jeg var din! ... Hvor jeg har gyst ... skælvet ... grædt ... Og du har hævet mig så højt, har givet mig alt det tilbage, lidt efter lidt, som de andre tog fra mig ... jeg blev i dine vilde arme, hvad jeg aldrig før havde været: uskyldig ... og lykkelig ... du var så stor ... du kunne tilgive ... Og dog ...

Anatol.

... Og dog ...

Emilie.

Og dog jager du mig atter bort, fordi jeg alligevel bare er som alle de andre –

Anatol.

Nej, ... nej, dét er du ikke.

Emilie *(mildt)*.

Hvad vil du da ... Skal jeg smide den væk ... rubinen ...?

Anatol.

Jeg er ikke noget stort menneske, ak nej ... egentlig meget, meget småtskåren ... smid den væk, denne rubin ... *(Han ser på den.)* Den faldt af medaljonen ... den lå i græsset – under de gule blomster ... en solstråle faldt på den ... og den glimtede ... *(Lang tavshed.)* – Kom, Emilie, ... det er mørkt udenfor, vi vil spadserere i parken ...

Emilie.

Bliver det ikke for koldt ...?

Anatol.

Åh nej, det dufter allerede af det vågnende forår ...

Emilie.

Som du vil, min elskede!

Anatol.

Ja – men *denne* lille sten ...

Emilie.

Åh – den ...

Anatol.

Ja, den sorte – hvad er der med den – hvad er det ...?

Emilie.

Ved du, hvad det er for en slags sten ...?

Anatol.

Næh –

Emilie (*med et stolt og begærligt udtryk*).

Det er en sort diamant!

Anatol (*rejser sig*).

Ah!

Emilie (*stadig med blikket fast rettet på stenen*).

Den er meget sjælden!

Anatol (*med undertrykt vrede*).

Hvorfor ... hm ... hvorfor har du ... gemt ... den?

Emilie (*ser stadig kun på stenen*).

Fordi ... den er en kvart million værd! ...

Anatol (*skriger*).

Ah! ... (*Han kaster stenen i kaminen*.)

Emilie *(skriger).*

Hvad er det, du gør!! ... *(Hun lægger sig på knæ og griber ildtangen, som hun roder om i gløderne med for at finde stenen.)*

Anatol *(ser på hende i nogle sekunder, mens hun med glødende kinder knæler foran kaminilden. Så siger han roligt:)*

Hore!

(Han går.)

(Tæppe.)

Afskeds-souper

Personerne

Anatol

Max

Annie

En kelner

Et cabinet particulier hos Sacher. Anatol står ved døren og giver kelneren sine ordrer. Max ligger mageligt henslængt i en lænestol.

Max.

Nå, er du ikke snart færdig –?

Anatol.

Straks, straks! – (til kelneren). Altså: De har forstået?

Max (mens Anatol vender tilbage til midten af værelset).

Nå, og hvis hun så slet ikke kommer?

Anatol.

Hvad mener du med *slet ikke*? Klokken er nu – ja den er nu akkurat ti. Hun kan jo overhovedet ikke være her endnu.

Max.

Balletten er allerede forlængst forbi.

Anatol.

Ja vel. Men hun skal vel dog have sminken af og klædes om! ...
Jeg tror forresten, jeg går derover og venter på hende.

Max.

Du skulle ikke forvænne hende!

Anatol.

Forvænne?! ... Om du vidste ...

Max.

Jeg ved, jeg ved såre vel, at du behandler hende brutalt ... Som om det ikke også var en måde at forvænne.

Anatol.

Det var slet ikke det, jeg ville sige. Ja, hvis du vidste ...

Max.

Nå, men så sig det da ...

Anatol.

Jeg føler mig så festlig tilmode.

Max.

Du vil med andre ord forlove dig med hende?

Anatol.

Å nej, det er noget meget festligere.

Max.

Du gifter dig med hende i morgen?

Anatol.

Du tager da også alt så udvortes. Som om der ikke gaves en sjælens festlighed, der intetsomhelst har at gøre med alt det, der kommer til os udefra.

Max.

Altså: Du har opdaget en hidtil ukendt krog i dit følelsesliv. Meget godt. Om hun bare forstod et muk af det.

Anatol.

Du gætter stadig forkert ... Jeg fejrer simpelthen – afslutningen!

Max.

Nå sådan!

Anatol.

Med andre ord: afskeds-souper!

Max.

Men oprigtig talt: hvad har jeg så her at gøre?

Anatol.

Du skal trykke vor kærligheds øjne til.

Max.

Jeg finder sammenligningen en smule smagløs.

Anatol.

I otte dage har jeg stadig udskudt denne souper.

Max.

Så må du da i alt fald have samlet god appetit ...

Anatol.

Det vil sige ... vi har souperet hver aften med hinanden – i disse otte dage ... men det lykkedes mig stadig ikke at finde det rigtige ord! Jeg vovede det ikke ... Du aner ikke, hvor nervøs det kan gøre én.

Max.

Hvortil behøver du mig egentlig?! Skal jeg sufflere dig ordet –?

Anatol.

Du skal være her for alle tilfældes skyld. Du skal hjælpe mig, hvis det gøres fornødent – du skal mildne, berolige, gøre begribeligt –

Max.

Ville du ikke først meddele mig, hvorfor det alt sammen skal ske –?

Anatol.

Med fornøjelse ... Fordi hun keder mig!

Max.

Det vil sige, at en anden morer dig –?

Anatol.

Ja –!

Max.

Nå sådan!

Anatol.

Og denne anden – du skulle blot vide!

Max.

Hvilken type?

Anatol.

Slet ingen! ... Noget helt nyt ... noget ganske enestående!

Max.

Nå ja. Det typiske opdager man vel også først, når det lakker mod enden ...

Anatol.

Forestil dig et pigebarn ... ja, hvordan skal jeg forklare dig hende ... trefjerdedels-takt ...

Max.

Du synes stadig at være en smule under påvirkning af balletten!

Anatol.

Ja ... Du har på en vis måde ret ... hun minder mig mest af alt om en sværmerisk wienervals – sentimental munterhed – smilende, skalkagtig vemod – – sådan er hendes væsen. Et lille sødt blondt hoved – ja du, det er slet ikke til at beskrive! ... Man bliver så varm om hjertet, man bliver så glad

i sindet, når man er sammen med hende ... Når jeg giver hende en violbuket, dugges hendes øjne af tårer.

Max.

Prøv en gang med et armbånd!

Anatol.

Nej, min kære, det ville i dette tilfælde være ganske mislykket. Du tager fejl, tro mig. Det ville også være ganske misforstået at soupere med hende *her* ... Hun passer for de gemytlige forstads-caféer – med smagløse tapeter og jævne borgerfolk ved nabobordene. Hver aften i den sidste tid har jeg været sammen med hende i den slags lokaler.

Max.

Med forlov: Du fortalte jo netop, at du og Annie ...

Anatol.

Det er også rigtigt. Jeg har den sidste uge måttet soupere to gange hver aften: først med den ene, som jeg ville erobre, og så med den anden, som jeg ville af med ... Desværre er ingen af delene endnu lykkedes mig.

Max.

Jeg skal give dig et råd. Før en gang Annie ind i sådan en forstadskneipe – og den nye med det blonde hoved til Sacher ... så skal du se, så går det nok.

Anatol.

Nej, min ven, din betragtning er ganske falsk, fordi du ikke kender hende, den nye. Hun er fordringsløsheden selv. – Å,

jeg siger dig – hun er – ja du skulle se hende, når jeg vil bestille en lidt bedre slags vin ... Hun bliver ligefrem ulykkelig!

Max.

Græder hun, det stakkels barn?

Anatol.

Hun tillader mig det ikke – ikke under nogen betingelse.

Max.

Du drikker altså for tiden landvin?

Anatol.

Ja, indtil kl. 10. Senere naturligvis champagne. Du begriber, det er en kontrast. Men nu har jeg ærlig talt nydt den tilstrækkeligt. Det er igen et af de tilfælde, hvor jeg føler, at jeg i grunden er en uhyre ærlig natur.

Max.

Virkelig?

Anatol.

Jeg kan ikke længere gennemføre dette dobbeltspil ... Jeg mister al selvagtelse ...!

Max.

Jeg gør dig opmærksom på, at det er *mig*, du taler med. For mig behøver du ikke at spille komedie.

Anatol.

Nå, når her nu ikke er andre. Men forøvrigt – jeg kan alvorlig talt ikke hykle kærlighed, når jeg ikke længer føler noget.

Max.

Du hykler kun, når du føler noget?

Anatol.

Jeg sagde det ganske ærligt til Annie, straks lige fra begyndelsen af – straks da vi tilsvor hinanden evig kærlighed. Min kære Annie, sagde jeg: så snart en af os mærker, at det lakker mod enden, siger vi det rent ud.

Max.

Det har I virkelig aftalt i samme øjeblik, hvor I svor hinanden evig kærlighed – meget godt!

Anatol.

Ja, og jeg har ofte gentaget det for hende. Vi har ikke spor af forpligtelser over for hinanden, vi har vor frihed! Vi går roligt fra hinanden, når vor tid er omme – kun intet bedrag – det afskyer jeg.

Max.

Nå, så vil det da kunne gå meget let i dag.

Anatol.

Let! – Nu, hvor jeg skal sige det, vover jeg det ikke ... Det vil jo dog gøre hende ondt. – Jeg kan ikke tåle at se en kvinde græde. Det ender gudhjælpemig med, at jeg igen forelsker

mig i hende, hvis hun giver sig til at græde. Og så bedrager jeg jo den anden!

Max.

Nej nej – kun intet bedrag – det afskyer jeg.

Anatol.

Når du blot er her, så vil alt kunne gå meget mere utvungent. Du udstråler en sund kølig munterhed, der vil virke afsvælende på afskeds-sentimentaliteten ... Sammen med dig græder man ikke!

Max.

Ja jeg bliver her altså, for alle tilfældes skyld ... Men det er også alt, hvad jeg kan gøre for dig. Mener du, at jeg ligefrem skulle tilskynde jer? Nej nej – det kan jeg ikke. Det ville stride mod min overbevisning.

Anatol.

Jamen, kære Max, til en vis grad kunne du dog måske sådan puffe lidt til ... Du kunne jo f.eks. sige til hende, at hun ikke taber så særlig meget ved at miste mig.

Max.

Det kunne jeg selvfølgelig ...

Anatol.

Og at hun let finder hundrede andre, der er – smukkere, rigere ...

Max.

Klogere ...

Anatol.

Nej nej – ingen overdrivelser.

(Kelneren slår døren op. Annie kommer ind i en regnkappe, som hun har kastet løst om sig, og med en hvid boa om halsen; i hånden bærer hun et par lange gule handsker, den store opsigtvækkende hat er øjensynlig sat på i skynding.)

Annie.

Nå, her finder man dig dog – Godaften!

Anatol.

Godaften, Annie! ... Undskyld, at ...

Annie.

Ja, du er virkelig til at stole på! *(Hun kaster regnkappen af sig.)* Jeg ser mig om til alle sider – til højre, til venstre – ikke en kat!

Anatol.

Heldigvis har du jo ikke så langt herover.

Annie.

Man holder sit ord. – Godaften Max. *(Til Anatol:)* I hvert fald kunne du vel have sendt en besked.

Anatol *(omfavner hende).*

Bé, bé.

Annie.

Altså ... spise! Spise, spise. Jeg er sulten som en ulv. (*Anatol ringer, kelneren banker på.*) Kom ind! Ved Gud – i dag banker han på! Det falder ham ellers ikke ind.

(*Kelneren kommer.*)

Anatol.

Så kan De servere.

(*Kelneren ud.*)

Annie.

Du var ikke derovre i dag?

Anatol.

Nej, desværre – jeg måtte absolut ...

Annie.

Du er ikke gået glip af noget. Det hele gik så sløvt i dag.

Max.

Hvilken opera gav de i aften før balletten?

Annie.

Jeg ved såmænd ikke. (*De sætter sig ved bordet.*) Jeg kom i sidste øjeblik, fik i huj og hast kludene på. Det hele var mig så revnende ligegyldigt ... Forresten har jeg noget, jeg skal fortælle dig, Anatol!

Anatol.

Ja så, stump? Noget meget vigtigt?

Annie.

Ja temmelig! ... Måske vil det overraske dig.

(Kelneren serverer.)

Anatol.

Så er jeg virkelig meget nysgerrig. Forresten har også jeg ...

Annie.

Nå ... vent blot lidt ... *(sagte:)* Det er ikke nødvendigt, at han dér ... *(med et tegn mod kelneren:)*

Anatol *(til kelneren).*

De kan godt gå ... vi ringer *(Kelneren ud.)* ... Nå, altså?

Annie.

Ja, kære Anatol, ... det vil overraske dig ... Skønt forresten! Det vil sikkert slet ikke overraske dig ... det ville være ganske meningsløst.

Max.

Gage-forhøjelse?

Anatol.

Afbryd hende dog ikke!

Annie.

Ikke sandt – kære Anatol ... Fortæl mig, er de Ostende eller Whitestable?

Anatol.

Nu taler hun ved Gud igen om østers. Det er Ostende.

Annie.

Jeg syntes det nok ... Å jeg sværmer for østers ... det er dog egentlig det eneste, som man kan spise hver dag.

Max.

Kan? De mener: *må*!!

Annie.

Ikke sandt? Det var jo det, jeg sagde.

Anatol.

Kære Annie, du ville jo fortælle mig noget meget vigtigt –?

Annie.

Ja – vigtigt er det virkelig ... endogså i høj grad. Husker du en bemærkning, du en gang kom med?

Anatol.

Hvilken bemærkning? Jeg kan dog umuligt gætte, hvilken bemærkning du mener.

Max.

Det er der virkelig noget i.

Annie.

Nå, jeg mener ... Vent blot et øjeblik ... hvordan var det nu ...
Jo: Annie, sagde du – vi vil aldrig bedrage hinanden.

Anatol.

Ja vist, ja ... og så!

Annie.

Aldrig bedrage ... Hellere straks sige hele sandheden.

Anatol.

Ja ... jeg mente ...

Annie.

Men hvis det nu var for sent?

Anatol.

Hvad siger du?

Annie.

Nej, det er det virkelig ikke. Jeg siger dig det i rette tid.

Akkurat i rette tid. Men i morgen ville det måske allerede være for sent!

Anatol.

Er du gal, Annie?!

Max.

Nå nå!

Annie.

Anatol, du må spise videre – se her, her giver jeg dig et par delikate østers ... Du *må* spise, ellers siger jeg ikke noget ... ikke et muk.

Anatol.

Hvad skal det betyde? – "du *må*" –!

Annie.

Spise!! Ja.

Anatol.

Nu *skal* du tale ... Jeg kan ikke udstå den slags spøg.

Annie.

Nå ja – det var jo en afgjort sag, at vi ganske roligt skulle sige det til hinanden – når det en gang kom dertil ... Og nu er det altså kommet dertil.

Anatol.

Det vil sige?

Annie.

Det vil sige, at jeg desværre i dag for sidste gang souperer med dig.

Anatol.

Du vil måske være så god at forklare dig – lidt nærmere.

Annie.

Det er forbi mellem os. Det må være forbi.

Anatol.

Jamen – så fortæl mig dog ...

Max.

Det er fortræffeligt.

Annie.

Hvad fortræffeligt finder De i det? Fortræffeligt eller ikke – det er nu engang sådan!

Anatol.

Kære barn – jeg har endnu ikke rigtig forstået. – Er der nogen, som har friet til dig?

Annie.

Hvis det ikke var andet! Det ville da ikke være nogen grund til at give dig afsked.

Anatol.

Give mig afsked?!

Annie.

Nå ja – *ud* må det jo. Jeg er forelsket, Anatol, rasende forelsket.

Anatol.

Og tør man spørge i hvem?

Annie.

Sig mig, Max, hvorfor ler De egentlig?

Max.

Det er *for* morsomt!

Anatol.

Bryd dig ikke om ham ... Det er os to, Annie, der må tale sammen. For en forklaring skylder du mig vel i alt fald?

Annie.

Jeg har jo givet dig den ... Jeg har forelsket mig i en anden – og fortæller dig det rent ud – fordi det var en aftale mellem os.

Anatol.

Ja – men for Djævlén! – i hvem?!

Annie.

Blot ikke grov, min dreng!

Anatol.

Jeg fordrer – – jeg fordrer ubetinget – –

Annie.

Å Max, vil De ringe. Jeg er så sulten.

Anatol.

Også det! Sulten er du tilmed i et sådant øjeblik.

Max (*til Anatol*).

Du må betænke, at det er *første gang*, hun souperer i dag.

(*Kelneren ind.*)

Anatol.

Hvad vil De?

Kelneren.

Herskabet ringede.

Max.

Ja, ville De bringe næste ret.

(Mens kelneren tager af bordet:)

Annie.

Ja ... Catalini går til Tyskland – det er afgjort.

Max.

Virkelig? Og man lader hende uden videre gå?

Annie.

Nå – uden videre – det kan man egentlig ikke sige.

Anatol *(rejser sig og går frem og tilbage).*

Hvor pokker er vinen? De – Jean! De sover nok i aften!

Kelneren.

Undskyld, men vinen står dér!

Anatol.

Jeg mener ikke den dér på bordet. Det kan De vel tænke Dem.
Jeg mener champagnen. De ved, at jeg altid vil have den
serveret straks.

(Kelneren ud.)

Anatol.

Turde jeg så endelig bede om en forklaring.

Annie.

Man skal aldrig tro på, hvad I mænd siger. Aldrig – aldrig.
Når jeg tænker på, hvor smukt du udviklede det for mig: I

samme øjeblik vi føler, at det lakker mod enden, så siger vi det og skilles i fred –

Anatol.

Om du nu endelig – –!

Annie.

Det er det, han kalder i *fred*.

Anatol.

Men, kære barn – du kan dog begribe, at det interesserer mig, hvem ...

Annie (*suger langsomt vinen i sig*).

Ah!

Anatol.

Drik ud! Drik ud!

Annie.

Nå, lad mig nu have lov at nyde den ...

Anatol.

Du drikker ellers i ét drag.

Annie.

Jamen, kære Anatol – jeg tager nu også afsked med de gamle bordeaux-vine – hvem ved for hvor længe!

Anatol.

Hvad pokker er det for tåbelige historier?

Annie.

Som jeg siger: nu vanker der næppe bordeaux længer. Østers hellerikke ... Hellerikke champagne (*Kelneren kommer med den næste ret.*) Heller ingen *filets aux truffes*! Alt det er nu forbi ...

Max.

Herregud – hvad De har for en sentimental mave. (*Idet kelneren byder om:*) Må jeg servere for Dem?

Annie.

Tusind tak. Ikke mere ...

Anatol (*tænder en cigaret*).

Max.

Skal du ikke have mere at spise?

Anatol.

Foreløbig ikke. (*Kelneren ud.*) Altså, kunne jeg så endelig få at vide, hvem den lykkelige er?

Annie.

Selv om jeg sagde dig hans navn, vidste du dog ikke mere.

Anatol.

Hvad er han for en slags menneske? – Hvordan har du lært ham at kende? – Hvordan ser han ud?

Annie.

Smuk – vidunderlig smuk! Det er virkelig alt ...

Anatol.

Nå, men det lader til, at det er dig nok.

Annie.

Ja – om østers bliver der ikke mere tale.

Anatol.

Det ved vi allerede.

Annie.

Hellerikke om champagne!

Anatol.

Men for Fanden – han må dog have andre egenskaber end at han ikke kan spendere østers og champagne på dig. –

Max.

Det er der noget i – det er jo dog egentlig ikke nogen livsgerning ...

Annie.

Hvad gør det, når jeg elsker ham? Jeg giver afkald på alt – det er noget nyt – noget, som jeg endnu aldrig har oplevet.

Max.

Men oprigtig talt – dårlig mad kunne Anatol da til nød også have trakteret Dem med!

Anatol.

Hvad er han? Kommis? Skorstensfejer? Petroleums-agent?

Annie.

Sig, hvad du vil, min dreng. Men jeg tillader ikke, at I fornærmer ham.

Max.

Jamen så fortæl da, hvad han er!

Annie.

Kunstner!

Anatol.

Hvad slags? Formodentlig trapez? Det er jo noget for jer ... Er han måske fra cirkus? Kunstberider?

Annie.

Nu må du høre op! Han er kollega af mig.

Anatol.

Altså et gammelt bekendtskab? En, du årevis daglig har været sammen med og som du sagtens allerede i længere tid har bedraget mig med!

Annie.

Så ville jeg vel næppe have sagt dig noget! Jeg stolede på dit ord – derfor tilstår jeg dig jo alt, før det er for sent.

Anatol.

Men forelsket har du været i ham – Gud må vide, hvor længe? Og i dine tanker har du forlængst bedraget mig!

Annie.

Tanker er todfri.

Anatol.

Du er en –

Max.

Anatol!!

Anatol.

Kender jeg ham?

Annie.

Jeg tror ikke, du har lagt mærke til ham ... Han danser kun med i ensemble-numrene. Men han bliver til noget.

Anatol.

Hvor længe har du syntes om ham?

Annie.

Siden i aften.

Anatol.

Lyv ikke.

Annie.

Det er sandt. I dag følte jeg, at det er min bestemmelse.

Anatol.

Hendes bestemmelse! – Hører du, Max – hendes bestemmelse!!

Annie.

Ja, der er en bestemmelse også i den slags.

Anatol.

Hører du? Men jeg vil vide alt – jeg har dog en ret til det!
Endnu er du min. Jeg vil vide, hvorlænge dette er gået for sig
– hvordan det er begyndt; når han har vovet –

Max.

Ja, det skulle De virkelig fortælle os.

Annie.

Det har man for sin ærlighed. Jeg skulle ved Gud have gjort
det som Fritze med hendes baron – han ved endnu den dag i
dag intet – skønt hun i tre måneder har haft sit maskepi med
husarløjtnanten!

Anatol.

En skønne dag opdager baronen det alligevel.

Annie

Meget muligt. Men du ville aldrig have fanget mig! Dertil er
jeg alt for dreven – og du alt for dum! (*Skænker sig et glas vin*).

Anatol.

Nu må du høre op at drikke!

Annie.

I dag ikke! En lille rus vil jeg have. Det bliver vel også den
sidste.

Max.

For otte dage.

Annie.

For bestandig. For hos min Carl bliver jeg, fordi jeg virkelig holder af ham – fordi han er i godt humør, selv når han ingen penge har – fordi han ikke vil plage mig – fordi han er en sød og dejlig og kær fyr! –

Anatol.

Du har ikke holdt dit ord! Du har længe været forelsket i ham! Det med at det er fra i aften, er en dum løgn.

Annie.

For min skyld kan du gerne lade være at tro på det.

Max.

Nå Annie – fortæl os nu historien. Men *helt ud* eller *slet ikke*. De ønsker jo at skilles fra ham i fred – så må De virkelig også vise ham den tillid.

Anatol.

Så skal jeg også fortælle dig noget ...

Annie.

Nå ja ... det begyndte altså for, lad os sige ...

(Kelneren kommer ind.)

Anatol.

Fortæl blot – fortæl blot ... *(sætter sig hen til hende.)*

Annie.

Det er måske nu fjorten dage siden ... måske mere ... så gav han mig et par roser, da vi om aftenen gik ud af teatret ... Jeg kom til at le, så forlegen så han ud ...

Anatol.

Hvorfor fortalte du mig ikke noget om det?

Annie.

Om det? ... Nå, så ville jeg have haft meget at fortælle!

Anatol.

Videre! Videre!

Annie.

Så begyndte han ved prøverne så underligt at liste omkring mig ... Jeg lagde jo nok mærke til det ... og til at begynde med blev jeg arrig – men senere glædede det mig –

Anatol.

Det er jo så ligetil ...

Annie.

Nå – og så talte vi med hinanden – og så kom jeg til at synes så godt om ham.

Anatol.

Hvad talte I da om?

Annie.

Om alt muligt. Hvordan han blev hældt ud af skolen og kom i lære ... og hvordan teaterblodet begyndte at gære i ham –

Anatol.

Og det har jeg aldrig før hørt et ord om.

Annie.

Og så kom det pludselig for en dag, at vi, da vi var børn, havde boet to huse fra hinanden – at vi altså var nabobørn.

Anatol.

Nej tænk, nabobørn – hvor rørende!

Annie.

Ja, ikke sandt? *(Drikker.)*

Anatol.

Videre!

Annie.

Hvad videre skulle der så være? Jeg har jo nu fortalt dig alt. Det er min bestemmelse ... og mod min bestemmelse kan jeg intet gøre ... og mod min bestemmelse kan jeg ... kan jeg ... intet gøre ...

Anatol.

Jeg vil vide noget om i aften ...

Annie.

Og ... hvad skulle det være? *(Hendes hoved synker træet ned.)*

Max.

Hun er faldet i søvn.

Anatol.

Væk hende! Og flyt vinen bort fra hende. Jeg må vide, hvad der er passeret i aften ... Annie! Annie!

Annie.

I aften sagde han til mig, at han ... at han godt kunne lide mig.

Anatol.

Og du –?

Annie.

Jeg sagde, at det glædede mig – og fordi jeg ikke vil bedrage ham, så siger jeg dig *Adieu* –

Anatol.

Fordi du ikke vil bedrage *ham!!* Altså for hans skyld –? Ikke for min –?

Annie.

Det er da så selvfølgelig! – Dig bryder jeg mig jo ikke om.

Anatol.

Ja ja da. – Heldigvis er det mig nu også ganske ligegyldigt.

Annie.

Hvad mener du?!

Anatol.

Også jeg er i den behagelige situation uden smerte at kunne give afkald på yderligere venlighed fra din side.

Annie.

Ja så! Ja så!

Anatol.

Ja virkelig. Allerede i lang tid har jeg været færdig med dig. Jeg elsker en anden.

Annie.

Ha ha ... haha ...

Anatol.

Som jeg siger: Allerede i lang tid. Spørg blot Max. Før du kom, fortalte jeg ham det.

Annie.

Ja så! Ja så!

Anatol.

Allerede i lang tid – at du ved det ... Og hun, den anden, er tusindfold bedre og smukkere ...

Annie.

Ja så! Ja så!

Anatol.

Det er en pige, jeg med fornøjelse ofrer tusind kvinder som dig for – forstår du?

Annie (*ler*).

Anatol.

Le ikke ... Spørg blot Max.

Annie.

Det er dog for latterligt! Nu pludselig at ville forsøge at bilde mig det ind.

Anatol.

Jamen det er sandt. Jeg sværger dig, at det er sandt!
Forlængst har jeg ophørt at bryde mig om dig ... Jeg tænkte ikke en gang på dig, når jeg var sammen med dig – og når jeg kyssede dig, så mente jeg den anden! ... den anden! ... den anden! –

Annie.

Nå – så er vi altså kvit.

Anatol.

Så det tror du!

Annie.

Ja – kvit! Det er jo så pænt som det kan være.

Anatol.

Nej – kvit er vi ikke, nej du, absolut ikke. Det er nemlig ikke helt det samme, det, som du har oplevet ... og det, som jeg ...!
Min historie er noget mindre – uskyldig ...

Annie

Hvad skal det sige? *(bliver pludselig alvorligere).*

Anatol.

Jo ... min historie lyder en smule anderledes.

Annie.

I hvad henseende er din historie anderledes?

Anatol.

Jeg har nemlig ... jeg har nemlig *bedraget dig*.

Annie *(rejser sig).*

Hvad siger du?!

Anatol.

Ja, jeg har bedraget dig, sådan som du fortjener det – dag for dag – nat for nat. Jeg kom fra hende, når jeg mødte dig – jeg gik til hende, når jeg forlod dig.

Annie.

Infamt! Det er infamt!! *(Går hen til garderobe-holderen, kaster regnkappen og boen om sig.)*

Anatol.

Med pigebørn af jeres slags kan man aldrig være tidligt nok på færde – ellers kommer I os i forkøbet! – Nå, heldigvis har jeg ingen illusioner ...

Annie.

Der ser man det atter! – Ja!

Anatol.

Ja ... man ser det, ikke sandt? Nu ser man det!

Annie.

At et mandfolk er tusind gange mere hensynsløst end et kvindfolk –

Anatol.

Ja, man ser det! ... Så hensynsløs var altså jeg.

Annie *(der nu har slynget boaen om halsen og står med hat og handsker i hånden, stiller sig op foran Anatol).*

Ja – *hensynsløs!* For *det* – det i alt fald fortalte jeg dog ikke dig!
(Vil gå.)

Anatol.

Hvad siger du?! *(Efter hende.)*

Max.

Lad hende dog gå. For du agter vel ikke til slut at holde på hende!

Anatol.

"*Det*"! – *det* har du ikke fortalt mig? – med andre ord: at du ...?
at du ... at ...?

Annie *(henne ved døren).*

Aldrig kunne jeg have fortalt dig det – aldrig! – Så hensynsløs kan kun en mand være.

Kelneren *(kommer med en creme-dessert).*

... Herskabet må undskylde ...

Anatol.

Til Hekkenfeld med Deres creme!

Annie.

Er det vaniljecreme? ... Å vent lidt!

Anatol.

Nu har jeg Fanden gale mig ...!

Max.

Lad hende dog bare ...! Hun skal jo nu sige farvel – for evigt – til creme og al den slags!

Annie.

Ja ... Og med glæde gør jeg det ... Til bordeaux og champagne og østers – og ganske specielt til dig, Anatol –! *(pludselig går hun med et frækt smil fra døren hen til en konsol, hvor der står en cigaretæske, og stopper en håndfuld cigaretter i lommen.)* Ikke til mig! Jeg tager dem med til ham! *(Ud.)*

Anatol *(følger efter hende, bliver stående ved døren).*

... ..

Max *(roligt).*

Nå ... kan du se ... det gik jo ganske nemt.

(Tæppe.)

Dødskvaler

Personerne

Anatol

Max

Else

Anatols værelse. Aftenskumringen er ved at sætte ind. Værelset er tomt i nogen tid, så træder Anatol og Max ind.

Max.

Så ... nu fulgte jeg dig alligevel helt op!

Anatol.

Bliv dog lidt.

Max.

Jeg tror bare, jeg vil forstyrre dig.

Anatol.

Jeg beder dig, bliv! Jeg har slet ikke lyst til at være alene – og hvem ved, om hun overhovedet kommer!

Max.

Ah!

Anatol.

Syv gange af ti venter jeg forgæves!

Max.

Det holdt jeg ikke ud!

Anatol.

Og som regel må man tro på undskyldningerne – ak ja, de kan vel oven i købet være sande.

Max.

Alle syv gange?

Anatol.

Ja, hvad ved jeg! ... Jeg siger dig, der findes ikke noget mere rædselsfuldt end at være en gift kvindes elsker!

Max.

Åh ... jeg ville dog f.eks. ikke så gerne være hendes mand!

Anatol.

Nu har det snart varet – ja, hvor længe –? – To år – åh hvad! – mere! Til fastelavn var det allerede to år – og nu er det kun vores tredje "kærlighedsforår" ...

Max.

Hvad gik der galt?

Anatol *(smider sig, stadig iført overfrakke og stok, i en lænestol, der står ved vinduet).*

– Åh, jeg er træt af det, – jeg er nervøs, jeg ved ikke, hvad jeg vil ...

Max.

Tag ud og rejs!

Anatol.

Hvad skulle det gøre godt for?

Max.

For at få en ende på det!

Anatol.

Hvad mener du – en ende?

Max.

Jeg har jo allerede mange gange set dig sådan – sidste gang, husker du nok, da du i så lang tid ikke kunne bestemme dig til at give en vis dum tingest løbepas, – ja, det var ikke alle dine smerter værd.

Anatol.

Du mener, vor kærlighed er død?

Max.

Oh! Det ville jo være glimrende ... når man er død lider man jo ikke mere! ... Men nu står du foran noget, der er meget værre end døden – dødsqualerne.

Anatol.

Du har sådan en manér med at sige de rareste ting! – Men du har ret – det er dødens smerte!

Max.

Det er gerne en trøst, når man kan tale om det. Og vi har ikke en gang brug for filosofien! – Vi behøver heller ikke at

komme ind på de store generaliseringer, – det er nok, at vi forstår den særlige, dybereliggende årsag til dette tilfælde.

Anatol.

Det er dog ellers en ret beskeden fornøjelse, du der har til mig.

Max.

Ja ... – jeg har jo set dig hele denne eftermiddag, ude i Prater, hvor du var bleg og kedsommelig som bare pokker.

Anatol.

Hun sagde, ville være der i dag.

Max.

Men du var glad for, at vi ikke mødte hende, fordi du ganske sikkert ikke mere var i stand til at smile til hende på samme måde, som du gjorde for to år siden.

Anatol *(rejser sig)*.

Det er rigtigt! – Men sig mig, hvad vil der ske –? Skal jeg igen gennem det samme – denne gradvise, langsomme, usigeligt triste falmen hen? – Du aner ikke, hvor angst det gør mig –!

Max.

Dertil kan jeg kun atter sige: Rejs! – Eller tag dig mod til at sige hende hele sandheden.

Anatol.

Hvorfor? Og hvordan?

Max.

Nuvel, ganske enkelt fordi – så er det ude.

Anatol.

Den slags sandheder er ellers ikke noget, vi har for vane at benytte; det er jo bare den brutale oprigtighed, som kommer fra en løgner, der er træt af at lyve.

Max.

Ja naturligvis! I vil hellere skjule det for hinanden med alskens listige påfund end sige den brutale sandhed: at I ikke mere er de samme, som I var, end I vil gå fra hinanden med en eneste rask beslutning. Men hvorfor dog? –

Anatol.

Fordi vi ikke selv virkelig tror på den brutale sandhed. Fordi der selv midt i denne uendelige ørken af kval findes besynderlig forførende øjeblikke, hvor alting er smukkere end nogensinde ...! Man føler aldrig en større længsel efter lykken end i de sidste dage mod slutningen af en kærlighedsaffære – og når der så kommer en stemning, en støj, en ... ingenting, der er forklædt som lykken, så vil vi alligevel ikke se dem ... Så kommer der øjeblikke, hvor man skammer sig over, at man troede, al sødmen var borte – så spørger man hinanden om så mange ting, undskylder at man tvivlede – uden dog at sige et ord. – Man er så udmattet af angst for døden – og så er livet der pludselig igen – hedt og glødende som før – og bedragerisk som før! –

Max.

Glem blot ikke én ting: Denne afslutning begynder ofte, før vi aner det! – Der findes mangan en lykke, som begyndte at dø allerede ved det første kys. – Kender du ikke den slags sygdomme, hvor man føler sig sund og rask lige til det sidste øjeblik –?

Anatol.

Nej, jeg hører ikke til disse lykkelige! – Jeg har altid været en kærlighedens hypokonder ... Måske vidste jeg godt, at jeg ikke var så syg, som jeg selv mente – til min store ærgrelse! – Jeg føler sommetider, at jeg har en slags ondt øje lige som i eventyret ... og at det vender indad, og lader min lykke sygne hen.

Max.

Det er en sjælden tilstand, som du kan være stolt af.

Anatol.

Ak nej, jeg misunder jo dog de andre! Du ved – de lykkelige, for hvem enhver lille stump liv er en ny sejr! – Jeg skal altid føle mig frem, før jeg er klare; jeg laver stoppesteder, overvejer, holder pause, trækkes med –! Disse andre overvinder det hele som en leg, tager det som en del af oplevelsen; ... det hele er for dem ét og det samme.

Max.

Men du kan dog ikke nægte, Anatol, at de egentlig ikke overvinder noget, de passerer bare forbi!

Anatol.

Men er det ikke også en lykke –? De føler jo ikke denne sælsomme skyld, som er hemmeligheden bag ved adskillelsens kval.

Max.

Hvilken skyld? –

Anatol.

Har vi ikke en forpligtelse over for den evighed, vi hver gang lover hinanden, at give os helt i det par år eller timer, det varer? Men vi gør det aldrig! Aldrig! – Og med bevidstheden om denne skyld skilles vi hver gang – og vor melankoli er intet andet end en tavs tilståelse ... vor sidste rest af ærlighed!

–

Max.

Undertiden også vor første ...

Anatol.

Og det gør alt sammen så ondt. –

Max.

Min kære Anatol, disse udtrukne forhold er slet ikke sunde for dig ... Du tænker alt for meget ...

Anatol.

Hvordan skal det forstås?

Max.

Din nutid slæber altid et temmelig tungt læs af ubearbejdet fortid med sig ... Og nu begynder de første år af din kærlighed at rådne bort, uden at din sjæl har den forunderlige kraft, der gør den i stand til helt at udstøde den. – Og hvad er så den naturlige følge –? – At der også omkring de sundeste, mest blomstrende øjeblikke i nuet svæver en dunst af denne råddenskab – og at din nutids atmosfære er redningsløst forgiftet.

Anatol.

Det kan meget vel være.

Max.

Og derfor er der jo altid dette virvar af fortid og nutid i dit indre; hele tiden uklare grænser! Fortiden er ikke for dig en simpel, stiv kendsgerning, adskilt fra de stemninger, du oplevede den i – nej, stemningerne ligger tungt over den, bliver blot blegere og visner – og dør så.

Anatol.

Nå, ja. Og fra denne tågekreds kommer den smertelige duft, der så ofte hviler over mine bedste øjeblikke. – Den gad jeg gerne frelse mig fra.

Max.

Jeg indser netop til min store forbløffelse, at der åbenbart ikke er nogen, der i længden kan lade være med at komme med en platitide! ... Og nu har jeg netop en på vej: Vær stærk, Anatol – tag dig sammen og vær en mand!

Anatol.

Du kan jo ikke selv lade være med at le, når du siger det! ... Det var dog ellers muligt, at jeg havde evnen! – Jeg mangler blot det langt vigtigere – trangen! – Jeg har en klar fornemmelse af, hvor meget jeg ville gå glip af, hvis jeg en dag skulle finde på at blive "stærk" og "være en mand"! ... Der findes så mange sygdomme og kun en slags sundhed ... man skal altid være præcis lige så sund, hverken mere eller mindre, som alle andre, og det er alt for kedeligt – men man kan være syg på alle mulige forskellige måder.

Max.

Er det nu ikke bare forfængelighed?

Anatol.

Og hvad så? – Du ved jo allerede udmærket godt, at forfængelighed er en fejl, ikke sandt –?

Max.

Jeg indser i hvert tilfælde, at du ganske enkelt ikke vil ud at rejse.

Anatol.

Måske vil jeg – ja, godt! – Men det skal være som en overraskelse for mig selv – det må ikke være noget planlagt, – planlægningen ødelægger alt! – Alle disse gøremål – pakke kuffert, sende bud efter en vogn – og sige ordene – Til stationen!

Max.

Det kan jeg alt sammen besørge for dig!

Anatol *(er hurtigt gået hen til vinduet og ser ud).*

Max.

Hvad ser du? –

Anatol.

Intet ...

Max.

Åh ja ... Jeg glemte helt ... – Jeg går lige straks.

Anatol.

Men ser du – i dette øjeblik er kun føler jeg det som om –

Max.

... ...

Anatol.

Som om jeg elskede hende!

Max.

Men det er der en ganske enkel forklaring på: At du virkelig elsker hende – i dette øjeblik!

Anatol.

Farvel så – og du skal ikke bestille vognen endnu!

Max.

Nu skal du ikke være så kæphøj! – Hurtigtoget til Trieste afgår først om fire timer – og dine kufferter kan jo blive sendt efter dig –

Anatol.

Tusind tak!

Max *(ved døren).*

Hør, jeg kan virkelig ikke gå uden et passende ordsprog!

Anatol.

Såh?

Max.

Nej. "Kvinden er en gåde!"

Anatol.

Åh, jeg be'r dig!!!

Max.

Men lad mig dog tale færdig! Kvinden er en gåde: – siger man! Hvilken gåde ville vi ikke være for kvinden, hvis hun var kløgtig nok til at tænke nærmere over os?

Anatol.

Bravo, bravo!

Max *(bukker og går).*

Anatol

(Er alene i nogen tid, går rundt i værelset; så sætter han sig atter hen til vinduet og ryger en cigaret. Tonerne fra en violin høres fra etagen ovenover – pause – så hører man skridt i gangen ... Anatol bliver opmærksom, rejser sig, lægger cigaretten i et askebæger og går den tæt tilslørede Else, der i dette øjeblik træder ind, i møde.)

Anatol.

Endelig! –

Else

Det er allerede sent ... ja, ja! (*Hun tager hat og slør af.*). – Jeg kunne ikke komme tidligere – ganske umuligt! –

Anatol.

Kunne du ikke have sendt bud? – Denne venten gør mig så nervøs! – Men – du bliver vel –?

Else.

Ikke længe, min engel – min mand –

Anatol (*vender sig bort med en tvær mine*).

Else.

Se nu, hvordan du igen bliver sur! – Jeg kan dog ikke gøre for det!

Anatol.

Nå ja – du har vel ret! – Det er nu engang sådan – og man må vel føje sig ... Kom, min elskede – kom her! ...

(*De går hen til vinduet.*)

Else.

Man kunne se mig! –

Anatol.

Det er jo mørkt – og gardinet her skjuler os! Hvor er det dog ærgerligt, at du ikke kan blive! – Det er allerede to dage

siden, jeg så dig sidst! – Og da var det kun et par minutter!

Else.

Elsker du mig da –?

Anatol.

Ak, det ved du jo – du er alt, alt for mig! ... Jeg vil altid være sammen med dig –

Else.

Men jeg ville også gerne være sammen med dig! –

Anatol.

Kom ... (*Han trækker hende ned ved siden af sig i lænestolen.*) – Din hånd! (*Han fører den til læberne.*) ... Kan du høre den gamle deroppe spille? – Smukt – ikke sandt –?

Else.

Min skat!

Anatol.

Ak ja – at være sammen med dig ved Como-søen ... eller i Venedig –

Else.

Der var jeg på min bryllupsrejse –

Anatol (*med sammenbidt vrede*).

Skulle du nu absolut sige det?

Else.

Men jeg elsker jo kun dig! Har kun elsket dig! Aldrig nogen anden – selv ikke min mand –

Anatol *(med foldede hænder).*

Jeg beder dig! – Kunne du ikke i blot nogle få sekunder forestille dig ikke at være gift? Nyd dog dette skønne øjeblik fuldt og helt – tænk dig, at vi to var alene i hele verden ...

(Man hører et ur slå.)

Else.

Hvad er klokken –?

Anatol.

Else, Else – spørg dog ikke! – Glem, at der findes andre – du er jo hos mig!

Else *(blidt).*

Har jeg ikke allerede glemt nok – for din skyld? –

Anatol.

Min skat – *(Han kysser hendes hånd.)*

Else.

Min elskede Anatol –

Anatol *(blødt).*

Hvad nu, Else –?

Else *(betyder ham med en håndbevægelse og et halvt smil, at hun er nødt til at gå).*

Anatol.

Hvad mener du?

Else.

Jeg er nødt til at gå nu!

Anatol.

Nødt til?

Else.

Ja.

Anatol.

Nødt til –? Nu – nu? – Så gå da! *(Fjerner sig fra hende.)*

Else.

Man kan ikke tale med dig –

Anatol.

Man kan ikke tale med mig! *(Går frem og tilbage i stuen.)* – Og du kan ikke begribe, at dette liv må gøre mig vanvittig? –

Else.

Nå, det er den tak, man får!

Anatol.

Tak, tak! – Tak for hvad? – Har jeg måske ikke givet dig lige så meget som du mig? – Elsker jeg dig mindre end du mig? – Gør jeg dig mindre lykkelig end du mig? – Kærlighed –

Vanvid – Smerte –! Men *taknemmelighed*? – Hvor kom det dumme ord fra? –

Else.

Altså slet ingen – ikke den mindste smule tak fortjener jeg af dig? – Jeg, der har ofret alt for dig?

Anatol.

Ofret? – Jeg ønsker ingen ofre – og hvis det var et offer ... så har du aldrig elsket mig.

Else.

Altså også dette? ... Jeg elsker ham ikke – jeg, der forråder min mand for hans skyld – jeg, jeg – elsker ham ikke?

Anatol.

Det mente jeg ikke!

Else.

O, hvad har jeg gjort!

Anatol (*bliver stående foran hende*).

O, *hvad har jeg gjort!* – Denne vidunderlige bemærkning var kun, hvad der manglede! – Hvad du har gjort? Det skal jeg sige dig ... du var en dum lille tøs dengang for syv år siden – så giftede dine forældre dig med en mand – fordi det var sådan, man gjorde. – Du tog på bryllupsrejse ... du var lykkelig nok ... i Venedig –

Else.

Aldrig! –

Anatol.

Lykkelig – i Venedig – ved Como-søen – det var vel endogså
kærlighed – i hvert fald en gang imellem.

Else.

Aldrig!

Anatol.

Ikke? – Har han ikke kysset dig – ikke holdt om dig? – Var du
ikke hans kønne lille hustru? – Så kom I tilbage til Wien – og
det blev dig for kedeligt – naturligvis – for du var smuk –
elegant – og en kvinde –! Og han er jo bare et fjols! – Så lærte
du dig at flirte ... jeg kan forestille mig det, kun harmløs flirt
– ikke andet eller mere! – Du har aldrig elsket nogen før mig,
siger du. Nå ja, det lader sig vel ikke bevise – men jeg vil
formode det er tilfældet; det modsatte ville jeg finde
ubehageligt.

Else.

Du kalder mig en kokette! Jeg! –

Anatol.

Ja ... kokette! Og hvad betyder det at være koket? Liderlig og
løgnagtig på samme tid!

Else.

Skulle det være mig? –

Anatol.

Ja ... dig! – Så kom nogle år, hvor du kæmpede – du tvivlede,
legede – skulle du dog aldrig opleve din roman? – Du blev

stadig smukkere – din mand stadig kedeligere, dummere og grimmere ...! Til sidst måtte det ske – og du tog dig til sidst en elsker. Denne elsker er så tilfældigvis mig!

Else.

Tilfældigvis ... dig!

Anatol.

Ja, tilfældigvis mig – for – var det ikke mig – så havde det været en anden! – Du følte dig ulykkelig i dit ægteskab eller ikke lykkelig nok – og ville være – *elsket*. Du flirtede lidt med mig, lod som om det var "la grande passion" – og en skønne dag, hvor du ser en af dine veninder, der kører forbi i sin vogn med et lykkeligt smil, eller måske en lille kokette, der sidder i logen ved siden af, så har du tænkt: Ja, hvorfor skulle jeg ikke også have min fornøjelse! – Og så blev du min elskerinde! – – Dét er, hvad du har gjort! – Det er det hele – og jeg kan ikke indse, hvorfor du skal bruge så store ord om dette lille eventyr.

Else.

Anatol – Anatol! – Eventyr?! –

Anatol.

Ja!

Else.

Tag det tilbage, du har sagt – jeg bønfaller dig! –

Anatol.

Hvad har jeg da at tage tilbage – hvad er det andet for dig –?

Else.

Du tror altså virkelig –?

Anatol.

Ja!

Else.

Nuvel – så må jeg hellere gå!

Anatol.

Gå blot – jeg skal ikke holde på dig.

(Pause.)

Else.

Sender du mig bort? –

Anatol.

Jeg – sende dig bort – For to minutter sagde du jo – "Jeg er nødt til at gå!"

Else.

Anatol – jeg *er* jo nødt til det –! Kan du ikke indse –

Anatol *(beslutsom).*

Else!

Else.

Hvad nu?

Anatol.

Else – du elsker mig –? Det siger du jo –

Else.

Ja, jeg gør – For Himlens skyld dog – hvilke beviser forlanger du egentlig af mig –?

Anatol.

Vil du gerne vide det –? Udmærket! – Måske ville jeg kunne tro på, at du elsker mig ...

Else.

Måske? – Det siger du nu!

Anatol.

Elsker du mig da –?

Else.

Jeg tilbeder dig –

Anatol.

Så – bliv hos mig!

Else.

Hvad ...?

Anatol.

Flygt sammen med mig – ikke sandt? – med mig – til en anden by – en anden verden – jeg vil være alene med dig!

Else.

Hvad er dog det for et indfald –?

Anatol.

"Indfald" –? Det eneste naturlige – ja! – hvordan kan jeg lade dig gå bort – til ham – hvordan har jeg nogensinde kunnet gøre det? – Ja – hvordan kan *du* få dig selv til det – du! der "tilbeder" mig! Hvordan? Lige fra mine arme, dækket af mine kys, vender du tilbage til dette hus, som jo er blevet dig fremmed, siden du nu tilhører mig? Nej – nej – vi har fundet os i det – vi har ikke tænkt på, hvor uhyrligt det egentlig er! Det er dog umuligt, at vi kan leve videre på denne måde – – Else, Else, du må komme med mig! – Nå ... du tier – Else! – Til Sicilien ... hvorhen du vil – helt til den anden side af havet – Else!

Else.

Hvad taler du om?

Anatol.

Ikke mere nogen mellem dig og mig – over havet, Else! – og vi kan være alene –

Else.

Over havet –?

Anatol.

Hvorhen du vil! ...

Else.

Mit elskede, dyrebare ... barn ...

Anatol.

Du tøver –?

Else.

Jamen, elskede – hvorfor skulle vi egentlig være nødt til det –?

Anatol.

Hvilket?

Else.

At rejse bort – det er jo slet ikke nødvendigt ... Vi kan jo også her i Wien se hinanden, næsten så ofte vi har lyst –

Anatol.

Næsten så ofte, vi har lyst. – Ja ja ... vi ... det er slet ikke nødvendigt ...

Else.

Det er fantasterier ...

Anatol.

... Du har ret ...

(Pause.)

Else.

... Er du vred –?

(Man hører igen uret slå.)

Anatol.

Du må gå!

Else.

... Du godeste – hvor det er blevet sent ...!

Anatol.

Nå – så gå dog ...

Else.

I morgen – jeg vil være hos dig allerede klokken seks!

Anatol.

... Som du vil!

Else.

Du kysser mig ikke –?

Anatol.

Åh jo ...

Else.

Jeg skal snart gøre dig god igen ... i morgen! –

Anatol (*ledsager hende til døren*).

Adieu!

Else (*i døren.*).

Endnu et kys!

Anatol.

Hvorfor ikke – værsgo! (*Han kysser hende; hun går.*)

Anatol (*går tilbage i stuen*).

Hun bad selv om det kys. Og med det gjorde jeg hende til det, hun er – et billigt stykke kvindfolk! (*Han skælver.*) Dumt, dumt ...!

(*Tæppe.*)

Anatols bryllupsmorgen

Personerne

Anatol

Max

Ilona

Franz (Anatols tjener)

Smagfuldt indrettet ungkarleværelse; døren til højre fører ud til forstuen; til venstre sovekammerdøren med portiere for.

Anatol (kommer i morgendragt, listende på tåspidserne, ind fra døren til venstre og lukker den forsigtigt i efter sig. Han sætter sig på en chaiselong og trykker på det elektriske ringeapparat).

Franz (kommer ind fra højre og går, uden at opdage Anatol, hen til døren til venstre).

Anatol (der først ikke har lagt mærke til ham, løber efter ham og forhindrer ham i at åbne døren).

Sikke du kommer listende! Jeg hørte dig slet ikke.

Franz.

Herren befaler?

Anatol.

Samovaren!

Franz.

Javel. (Går.)

Anatol.

Gå sagte, for pokker. Om du ville trampe lidt mindre! (*Går på tåspidserne hen til døren til venstre, åbner den på klem.*) Hun sover! ... Hun sover endnu! (*Lukker døren.*)

Franz (*kommer med samovaren*).

Det skulle vel være to par kopper?

Anatol.

Naturligvis. (*Det ringer.*) se hvem det er! Hvem pokker kan komme på denne tid af døgnet? (*Franz ud.*) jeg er i dag absolut ikke i stemning til at gifte mig. Jeg må sende afbud.

Franz (*åbner døren til højre; Max kommer ind*).

Max (*hjerteligt*).

Kære ven!

Anatol.

Hyss! ... Stille! ... Et par kopper til, Franz!

Max.

Her står jo allerede to par.

Anatol.

Et par til – og så forsvind! (*Franz ud.*) Nå – fortæl mig så, min ven, hvad fører dig op til mig kl. 8 om morgenen?

Max.

Den er ti.

Anatol.

Altså hvad fører dig op til mig kl. 10 i den årle morgen?

Max.

Min glemsomhed.

Anatol.

Hyss! Ikke så højt.

Max.

Hvad er der i vejen! Er du nervøs?

Anatol.

I høj grad.

Max.

Det burde du ikke være – i dag.

Anatol.

Nå, hvad vil du altså?

Max.

Du ved, at jeg i dag ved dit bryllup er din henrivende kusine Almas kavalier.

Anatol *(kort for hovedet).*

Og hvad så?

Max.

Jo ser du – jeg har glemt at bestille buket til hende, og jeg aner ikke, hvilken farve frøken Almas toilette har. Om hun bliver hvid, rosa, blå eller grøn.

Anatol (*gnaven*).

I hvert fald ikke grøn!

Max.

Hvorfor "i hvert fald ikke"?

Anatol.

Min kusine går aldrig i grønt.

Max (*fornærmet*).

Det kan jeg da for pokker ikke vide.

Anatol (*som før*).

Skrig bare ikke op. Vi kan vel tale om det i ro.

Max.

Du ved altså slet ikke, hvilken farve hun i dag vil bære?

Anatol.

Rosa eller blå!

Max.

Det er dog en betydelig forskel.

Anatol.

Rosa eller blå. Det kommer ud på ét.

Max.

For min buket kommer det virkelig ikke ud på ét.

Anatol.

Så bestil to. Den ene kan du stikke i din hjernekrug. Der er vist plads nok.

Max.

Jeg er ikke kommet herop for at høre dine dårlige vittigheder.

Anatol.

Kl. to i dag afleverer jeg en, der er endnu dårligere.

Max.

Du synes virkelig godt oplagt din bryllupsmorgen.

Anatol.

Jeg er nervøs.

Max.

Du fortier noget for mig.

Anatol.

Ikke spor!

Ilona *stemme fra soveværelset:*

Anatol.

Max *(ser forbavset på Anatol).*

Anatol.

Undskyld mig et øjeblik. *(Går hen til døren til soveværelset og forsvinder et øjeblik derind. Max følger ham med store øjne. Anatol kysser Ilona henne ved døren, uden at Max kan se det, lukker døren og kommer igen ud.)*

Max (*oprørt*).

Sådan noget gør man ikke!

Anatol.

Hør først, kære Max, og døm så.

Max.

Jeg hører en kvindelig røst og dømmer, at du temmelig tidligt begynder at bedrage din kone.

Anatol.

Sæt dig ned og hør på mig, og du vil straks tale anderledes.

Max.

Nej. Jeg er såvist ingen dydsdragon. Men alligevel ...!

Anatol.

Du vil altså ikke høre, hvad jeg har at fortælle?

Max

Fortæl blot. Men du må skynde dig. For jeg er indbudt til dit bryllup.

(Begge tager plads.)

Anatol (*sørgmodigt*).

Ak ja.

Max (*utålmodigt*).

Altså?

Anatol.

Altså ... Altså der var i går "afdansnings"-gilde hos mine tilkommende svigerforældre.

Max.

Jeg ved det. Jeg var der.

Anatol.

Rigtigt. Du var der. Der var overhovedet en mængde mennesker. Man var meget oprømt. Drak champagne. Holdt taler.

Max.

Jeg også. Jeg talte for din fremtidslykke.

Anatol.

Ja du også – for min fremtidslykke! *(Trykker hans hånd.)* Tak skal du have.

Max.

Takken besørgede du allerede i går.

Anatol.

Man var altså i den allerbedste stemning, og klokken blev mange.

Max.

Du fortæller mig intet nyt.

Anatol.

Et øjeblik havde jeg virkelig en følelse af, at jeg var lykkelig.

Max.

Efter det fjerde glas champagne.

Anatol (*bedrøvet*).

Nej – først efter det sjette. Det er vemodigt, og jeg kan næsten ikke forstå det.

Max.

Vi har talt tilstrækkeligt om det.

Anatol.

Også han var der, det unge menneske, om hvem jeg sikkert ved, at han var min forlovedes ungdomskærlighed.

Max.

Nå ja, den unge Ralmen.

Anatol.

Ja – sådan noget i retning af digter, tror jeg. En af dem, der synes bestemt til at være første kærlighed for mange, men sidste kærlighed for ingen.

Max.

Jeg ville sætte pris på, om du kom til sagen.

Anatol.

Han var mig egentlig ganske ligegyldig. I grunden smilte jeg ad ham. Ved tolvtiden skiltes selskabet. Jeg kyssede min forlovede til farvel. Også hun kyssede mig ... men ganske koldt. Mens jeg gik ned ad trappen, havde jeg frysefornemmelser.

Max.

Ja så!

Anatol.

Ved gadedøren blev jeg endnu ønsket til lykke både af den og af den. Onkel Eduard var fuld og omfavnede mig. En konservativ hr. dr. sang en studentsang.

Ungdomskærligheden, digteren mener jeg, forsvandt med opsmøget krave ind i en sidegade. Der var én, som drillede mig. Det hele var anlagt på, at jeg nu skulle have vandret resten af natten uden for min elskede bruds vinduer. Jeg smilede hånsk. Det var begyndt at sne. Gæsterne forsvandt efterhånden ... til sidst stod jeg der alene.

Max (*beklagende*).

Hm!

Anatol (*ivrigere*).

Ja, stod alene på gaden i den kolde vinternat, medens sneen i store fnug hvirvlede om mig. Det var virkelig slet ikke så hyggeligt.

Max.

Nå og hvor i Guds navn gik du så hen?

Anatol (*med højhed*).

Jeg *måtte* derhen. Til maskeballet.

Max.

Nå sådan!

Anatol.

Det forbavser dig?

Max.

Jeg kan i alt fald gætte mig til, hvad der fulgte på.

Anatol.

Måske dog ikke, kære ven. Men da jeg altså stod der i den kolde vinternat –

Max.

Rystende af kulde –

Anatol.

Ja knagfrysende. Da kom der over mig en følelse af smerte; nu var altså mit glade frie liv forbi, nu skulle jeg for stedse sige mit løsslupne ungkarleliv farvel. Det er din sidste friheds-nat, sagde jeg til mig selv, den sidste nat, hvor du kan komme hjem uden at blive krævet til regnskab for, hvorfra du kommer. Måske din sidste elskovs-nat.

Max.

Nåh!

Anatol.

Og så stod jeg pludselig midt i sværmen. Rundt om mig raslede silke- og atlask-skørter, glødede øjne, nikkede masker, duftede de hvide skinnende skuldre – åndede og rasede det hele karneval. Jeg styrtede mig ind i hvirvlen, lod den bruse ned over min sjæl. Jeg måtte indsuge det alt, måtte bade mig i den.

Max.

Skynd dig – til sagen. Vi har ikke megen tid.

Anatol.

Sådan blev jeg trængt ind i menneskesværmen, og nu var det ikke alene min hjerne, der berusedes – med hvert åndedrag inddrak jeg rusen af al den hede parfume, der bølgede om mig. Den strømmede ind over mig som aldrig før. Det var, som om karnevallet havde arrangeret en afskedsfest for mig alene.

Max.

Jeg venter spændt på rus nr. 3.

Anatol.

Den kom – hjertets rus.

Max.

Hjertets? Skal vi sige sansernes?

Anatol.

Nå ja – sansernes, om du vil. Husker du Katharine?

Max *(højt)*.

Om jeg husker Katharine?

Anatol.

Pst!

Max *(med et tegn mod sovekammerdøren)*.

Se se ... Er det hende?

Anatol

Nej ... Hende er det tilfældigvis ikke. Men hun var der også, og så var der en henrivende brunette, hvis navn jeg ikke vil sige ... og der var også Theodors lille blonde Lizzie – men Theodor var der ikke – osv. Jeg kendte dem alle, trods deres masker – på stemmen, på gangen, på en eller anden bevægelse. Men tænk så, hvor underligt. Netop én eneste kunne jeg ikke straks kende. Jeg forfulgte hende – eller hun mig. Hendes skikkelse var mig så bekendt. I hvert fald stødte vi bestandig på hinanden. Ved springvandet, ved buffeten, henne ved prosceniumslogen – stadig mødte vi hinanden! Endelig havde hun fået min arm og jeg vidste, hvem hun var.

(Pegende på sovekammerdøren.) Hun.

Max.

En gammel veninde?

Anatol.

Jamen menneske dog, har du da slet ikke forstået? Du ved dog, at jeg, da jeg for seks uger siden forlovede mig, serverede hende den gamle folkevis: Jeg må rejse, men jeg kommer snart igen. Og aldrig vil jeg ophøre at elske dig.

Max.

Ilona altså ...?!

Anatol.

Hyss!

Max.

Er det ikke Ilona?

Anatol.

Gu' er det så. Men netop derfor må du tale sagte. Altså er du endelig vendt tilbage, hvisker hun mig i øret. Ja, svarede jeg slagfærdig. – Når er du kommet? I aften. – Hvorfor skrev du ikke i forvejen? – Ingen postforbindelse. – Hvor var du da? ... I en ravnekrog af den anden verden. – Men nu da? – Å, nu er jeg lykkelig, nu har jeg dig atter, og så mageløs tro jeg har været. – Jeg også, jeg også! – Salighed, champagne og atter salighed. –

Max.

Og atter champagne.

Anatol.

Nej ikke mere champagne. Ak, men vi kørte sammen hjem, som før. Og hun lænede sig til mit bryst. Og hun sagde: Herefter vil vi aldrig mere skilles.

Max (*rejser sig*).

Vågn af din drøm, kære ven. Og lad det få en ende.

Anatol.

"Aldrig mere skilles ..." (*Springer op.*) Og i dag kl. 2 gifter jeg mig.

Max.

Med en anden.

Anatol.

Nå ja – man gifter sig altid med en anden.

Max *(ser på uret).*

Jeg tror, det er på højeste tid *(tilkendegiver pantomimisk, at han må skaffe Ilona bort.)*

Anatol.

Ja ja, jeg vil se, om hun er færdig. *(Hen mod døren, bliver stående foran den og siger til Max:)* Er det egentlig ikke sørgeligt?

Max.

Det er umoralsk.

Anatol.

Ja, men også sørgeligt.

Max.

Gå nu!

Anatol *(henne ved døren).*

Ilona *(stikker i det samme hovedet ud af den og kommer ind i værelset, indhyllet i en elegant domino).*

Gud, det er jo ikke andre end Max.

Max *(bukker).*

Ikke andre end Max.

Ilona *(til Anatol).*

Om det fortæller du mig ikke. – Jeg tænkte, det var en fremmed, ellers havde jeg forlængst været hos jer. Hvordan går det Dem, Max? Hvad siger De til denne forbryder?

Max.

Ja, forbryder, det er han.

Ilona.

I seks uger har jeg tudet af længsel efter ham ... imens han var dér ... ja, hvor var det nu, du var?

Anatol (*slående bredt ud med hånden*).

Nå dér, hvor du altså ved – – –

Ilona.

Til Dem skrev han vel heller ikke? ... Men nu har jeg ham igen ... (*tager hans arm*) ... og nu er der ikke længer noget, der hedder at rejse bort ... nu skilles vi aldrig mere. Giv mig et kys!

Anatol.

Jamen ...

Ilona.

Pyt. Max gælder ikke (*Kysser Anatol.*) Sikke ansigt, du laver! ... Nå, nu skal jeg skænke te til jer, til mig selv da også, hvis det er tilladt.

Anatol.

Bevares.

Max.

Kære Ilona, jeg kan desværre ikke drikke te med Dem ... og jeg begriber heller ikke ...

Ilona (*syslende med samovaren*).

Hvad begriber De ikke?

Max.

Anatol skulle egentlig også ...

Ilona.

Hvad skulle Anatol?

Max (*til Anatol*).

Du skulle egentlig allerede – –

Ilona.

Hvad skulle han?

Max.

Du skulle allerede være i stadsen.

Ilona.

Nu må De ved Gud ikke være grinagtig, Max. Vi bliver ganske stille hjemme i dag. Vi rører os ikke af flækken.

Anatol.

Kære barn, det er desværre ikke muligt ...

Ilona.

Du skal se, det går nok.

Anatol.

Jeg er bedt ud.

Ilona (*mens hun skænker te*).

Send afbud.

Max.

Han kan ikke sende afbud.

Anatol.

Jeg er inviteret til bryllup.

Max (*gør opmuntrende tegn til ham*).

Ilona.

Men Gud, det er da så ganske ligegyldigt.

Anatol.

Det er ikke ganske ligegyldigt – for jeg er så at sige brudesvend.

Ilona.

Elsker din dame dig?

Max.

Det er dog i dette tilfælde en bisag.

Ilona.

Men jeg elsker ham, og det er hovedsagen – – – Og om De så måske ville passe Dem selv.

Anatol.

Søde barn – jeg må afsted.

Max.

Ja han må afsted – tro ham – han *må* afsted.

Anatol.

Du må i alt fald give mig orlov for et par timer.

Ilona.

Vær nu så venlige at sætte jer. Hvor mange stykker sukker, Max?

Max.

Tak, tre.

Ilona (*til Anatol*).

Og du ...?

Anatol.

Det er virkelig på høje tid.

Ilona.

Hvor mange stykker?

Anatol.

Det ved du jo ... Som sædvanlig: to.

Ilona.

Fløde eller rom?

Anatol.

Rom – det ved du jo også.

Ilona

Rom og to stykker sukker. (*Til Max*). Det er virkelig en mand med principper.

Max.

Jeg må gå.

Anatol (*sagte*).

Svigter du mig?

Ilona.

De må da drikke Deres te ud, Max.

Anatol.

Nå, barn, nu må jeg ind og klæde mig om.

Ilona.

Men i Herrens navn – *når* er da det ulyksalige bryllup?

Max.

Om to timer.

Ilona.

De skal der vel også?

Max.

Ja.

Ilona.

Er De måske også brudesvend?

Anatol.

Ja – det er han.

Ilona.

Hvem er det egentlig, der skal giftes?

Anatol.

Du kender ham ikke.

Ilona.

Men hvad hedder han? Det er dog vel ingen hemmelighed?

Anatol.

Jo. Det er en hemmelighed.

Ilona.

Hvad vil det sige?

Anatol.

Brylluppet sker i hemmelighed.

Ilona.

Med brudesvende og brudepiger? Det er jo vanvid.

Max.

Det er kun forældrene, som ikke må vide noget.

Ilona (*roligt, mens hun drikker sin te*).

Kære børn, sikke I lyver for mig.

Max.

Jeg forsikrer Dem ...

Ilona.

Gud må vide, hvor I er inviteret hen i dag! Men det bliver der nu ikke noget af. Det vil sige: De, kære Max, kan naturligvis gå, hvorhen De vil. Men han der bliver.

Anatol.

Umuligt, umuligt. Jeg kan ikke svigte ved min bedste vens bryllup.

Ilona (*til Max*).

Skal jeg give ham udgangstilladelse?

Max.

Sødeste, kæreste Ilona: De *må*.

Ilona.

I hvilken kirke finder vielsen sted?

Anatol (*urolig*).

Hvorfor spørger du?

Ilona.

Jeg vil da i det mindste overvære festligheden.

Max.

Jamen det går skam ikke an.

Ilona.

Hvorfor ikke?

Anatol.

Fordi vielsen sker i et underjordisk, et fuldkommen underjordisk kapel.

Ilona.

Der må dog føre en vej derhen?

Anatol.

Nej ... det vil sige ... naturligvis er der en vej dertil.

Ilona.

Jeg vil se din dame, Anatol. Jeg er nemlig skinsyg på den dame. Man har før hørt historier om brudesvende, der har giftet sig med deres brudepiger. Og – at du ved det, Anatol: jeg tillader ikke, at du gifter dig.

Max.

Hvad ville De egentlig gøre – hvis han nu alligevel giftede sig?

Ilona (*ganske roligt*).

Jeg ville simpelthen forhindre brylluppet.

Anatol.

Hvad mener du?

Max.

Ja hvordan havde De tænkt Dem det?

Ilona.

Jeg vakler endnu. Rimeligvis stor skandale ved kirkedøren.

Max.

Det er så banalt.

Ilona.

Å, jeg skulle nok finde på en ny nuance.

Max.

For eksempel?

Ilona.

Jeg kunne komme kørende påklædt som brud – og med myrtekrans – det ville dog være originalt.

Max.

Ja i høj grad. *(Rejser sig)*. Jeg må gå nu ... Farvel, Anatol.

Anatol *(rejser sig, beslutsom)*.

Undskyld, kære Ilona, men jeg klæde mig om, det er på høje tid.

Franz *(kommer ind med en buket)*.

Det var blomsterne, der kom.

Ilona.

Hvad for blomster?

Franz *(ser på Ilona med et forbavset ansigt)*.

De blomster, herren havde bestilt.

Ilona.

Du har endnu Franz? *(Franz ud.)* Det var dog din mening at hælde ham ud?

Max.

Det er alligevel ofte så svært.

Anatol (*står med den i silkepapir indhyllede buket*).

Ilona.

Lad os se, hvad smag du har.

Max.

Er det buketten til din dame?

Ilona (*åbner for buketten*).

Det er jo en brudebuket!

Anatol.

Store Gud, nu har man sendt mig en forkert buket ... Franz,
Franz! (*Hurtigt ud med buketten.*)

Max.

Den stakkels brudgom har altså fået hans.

Anatol (*ind igen*).

Franz fik da heldigvis buddet stoppet.

Max.

Og nu må du undskylde mig, jeg må gå.

Anatol (*følger ham til døren*).

Hvad skal jeg gøre?

Max.

Tilstå.

Anatol.

Umuligt.

Max.

Nå, jeg kommer i alt fald tilbage så snart jeg kan ...

Anatol.

Ja, det må du love mig!

Max.

Og hvad var så min farve?

Anatol.

Blå eller rød – noget i den retning tror jeg i alt fald. Farvel da.

Max.

Farvel Ilona. *(Sagte:)* Jeg kommer igen i løbet af en times tid.

Anatol *(tilbage i værelset).*

Ilona *(styrter i hans arme).*

Endelig! Å, hvor lykkelig jeg er.

Anatol *(mekanisk).*

Min engel!

Ilona.

Så kold du er!

Anatol.

Jeg sagde dog "min engel".

Ilona.

Men er det virkelig sandt, at du er nødt til at tage til det dumme bryllup?

Anatol.

I fuldt alvor, søde ven: Jeg *må*.

Ilona.

Ja ja. Men så kan jeg da i alt fald køre med dig hen, hvor din brudepige bor.

Anatol.

Jeg tror du vil. Nej, vi mødes i aften, når du er færdig på teatret.

Ilona.

Jeg sender afbud.

Anatol

Nej nej. Jeg henter dig. Nu må jeg så sandelig i stadsen. (*Ser på uret.*) Hvor tiden løber. Franz, Franz!

Ilona.

Hvad er det, du vil?

Anatol (*til Franz, der kommer ind*).

Har du lagt alt til rette i mit værelse?

Franz.

Herren mener kjole og hvidt slips?

Anatol.

Selvfølgelig.

Franz.

Om et øjeblik. (*Ind i soveværelset.*)

Anatol (*går op og ned*).

Altså Ilona – ikke sandt – det er en aftale – efter teatret – –

Ilona.

Jeg ville så gerne være sammen med dig hele dagen i dag.

Anatol.

Vær dog ikke så barnagtig. Jeg har jo også andre forpligtelser, det må du kunne indse.

Ilona.

Jeg elsker dig. Mere indser jeg ikke.

Anatol.

Jamen det er absolut nødvendigt.

Franz (*ud fra soveværelset*).

Nu er alt i stand til herren. (*Ud.*)

Anatol.

Tak. (*Går ind i soveværelset, taler videre bag døren, mens Ilona bliver på scenen.*) Jeg mener, at det er absolut nødvendigt, at du indser det.

Ilona.

Du klæder dig altså virkelig om?

Anatol.

Jeg kan dog ikke gå til bryllup sådan.

Ilona.

Men hvorfor går du?

Anatol.

Begynder du nu forfra? Jeg må.

Ilona.

Altså i aften.

Anatol.

Ja. Jeg venter på dig uden for opgangen til scenen.

Ilona.

Kom nu ikke for sent!

Anatol.

Nej naturligvis. Hvorfor siger du det?

Ilona.

Å, jeg husker nok en aften, da jeg måtte vente en hel time, efter at forestillingen var forbi.

Anatol

Såh? Det husker jeg ikke.

(Pause.)

Ilona *(går rundt i værelset og ser på tingene).*

Du, Anatol! Du har fået et nyt billede.

Anatol.

Ja. Synes du om det?

Ilona.

Jeg forstår mig ikke på malerier.

Anatol.

Det er virkelig et udmærket billede.

Ilona.

Havde du det med hjem?

Anatol.

Hvad mener du? Hvorfra?

Ilona.

Fra din rejse naturligvis.

Anatol.

Ja naturligvis fra min rejse. Nej, det er forresten en gave.

(Pause.)

Ilona.

Du, Anatol!

Anatol *(nervøs).*

Hvad nu?

Ilona.

Hvor var du egentlig henne?

Anatol.

Det har jeg jo fortalt dig.

Ilona.

Ikke et muk har du sagt.

Anatol.

I går aftes fortalte jeg dig det.

Ilona.

Så har jeg glemt det igen.

Anatol.

Jeg var i omegnen af Bøhmen.

Ilona.

Hvad havde du at gøre i Bøhmen?

Anatol.

Jeg var ikke i Bøhmen. Kun i omegnen.

Ilona.

Ja så! Så var du vel indbudt til jagt?

Anatol.

Ja, jeg skød harer.

Ilona.

Seks uger i træk?

Anatol.

Ja, uafbrudt.

Ilona.

Hvorfor sagde du ikke farvel til mig?

Anatol.

Jeg ville ikke gøre dig bedrøvet.

Ilona.

Anatol – ved du, hvad jeg tror?

Anatol.

Nå?

Ilona.

Du ville simpelthen brænde mig af.

Anatol.

Snak.

Ilona.

Nå, én gang har du da forsøgt det.

Anatol.

Forsøgt – ja. Men det lykkedes mig ikke.

Ilona.

Hvad er det, du siger?

Anatol.

Nå ja. Jeg ville rive mig løs fra dig. Det ved du dog.

Ilona.

Så tåbeligt. Du kan jo slet ikke rive dig løs fra mig!

Anatol.

Ha ha!

Ilona.

Hvad siger du?

Anatol.

Jeg sagde: Ha ha.

Ilona.

Le ikke, min ven. Du kom dog også den gang tilbage til mig.

Anatol.

Nå ja – den gang.

Ilona.

Denne gang også. For du elsker mig nemlig.

Anatol.

Desværre.

Ilona.

Hvad er det du siger?

Anatol *(råber)*.

Desværre!

Ilona.

Du er svært modig, når du er i et andet værelse. Men du tør ikke se mig i øjnene og sige det.

Anatol (*åbner døren, stikker hovedet ud*).

Desværre.

Ilona (*hen til døren*).

Hvad er din mening, Anatol?

Anatol (*igen bag døren*).

At det ikke kan blive ved på den måde.

Ilona.

På hvad måde?

Anatol.

Det kan ikke blive ved på den måde, siger jeg. Det kan ikke vare evigt ved.

Ilona.

Nu ler jeg: Ha ha.

Anatol.

Hvad gør du?

Ilona (*river døren op*).

Ha ha.

Anatol.

Luk den dør i.

(Døren er atter lukket.)

Ilona.

Nej, min ven, du elsker mig og kan ikke forlade mig.

Anatol.

Tror du?

Ilona.

Jeg ved det.

Anatol.

Så du ved det?

Ilona.

Jeg føler det.

Anatol.

Du tror altså, at jeg i al evighed vil ligge dig for fode?

Ilona.

I alt fald gifter du dig ikke – det ved jeg.

Anatol.

Du er jo ganske gal, barn. Jeg holder af dig – meget vel – men for tid og evighed er vi ikke bundet til hinanden.

Ilona.

Bilder du dig ind, at jeg nogensinde giver slip på dig?

Anatol.

Du må dog en gang gøre det.

Ilona.

Må? Når da?

Anatol.

Når jeg gifter mig.

Ilona (*trommer løs på døren*).

Og når bliver det, min ven?

Anatol (*hånligt*).

Snart, min ven.

Ilona (*mere og mere ophidset*).

Når, om jeg må spørge?

Anatol.

Hør op med den trommen. Inden et år er gået, er jeg
forlængst gift.

Ilona.

Du er en nar!

Anatol.

Jeg kan forøvrigt godt være det i løbet af to måneder.

Ilona.

Der er vel allerede en, som venter?

Anatol.

Ja netop. Der er netop nu en, som venter.

Ilona.

Om to måneder altså?

Anatol.

Det lader til, at du tvivler.

Ilona *(ler)*.

Anatol.

Le ikke – jeg er gift inden ugen er omme.

Ilona *(ler endnu vildere)*.

Anatol.

Le ikke, Ilona.

Ilona *(falder leende ned på divanen)*.

Anatol *(i døren, i kjole og hvidt; han kommer frem i stuen)*.

Le ikke.

Ilona *(stadig leende)*.

Når er det så, du gifter dig?

Anatol.

I dag.

Ilona *(stirrer på ham)*.

Når –?

Anatol.

I dag, min ven.

Ilona *(rejser sig)*.

Anatol, hold nu op med den spøg!

Anatol.

Det er alvor, mit barn. Jeg gifter mig i dag.

Ilona.

Du er gal, ikke sandt?

Anatol.

Franz!

Franz (*ind*).

Herren ønsker?

Anatol.

Min buket!

(*Franz ud.*)

Ilona (*står truende foran Anatol*).

Anatol ...!

Franz (*bringer buketten*).

Ilona vender sig om, styrter med et skrig løs på buketten, som **Anatol** dog hurtigt tager ud af Franz' hånd; **Franz** går smilende og langsomt.

Ilona.

Ja så! Altså er det sandt.

Anatol.

Som du ser.

Ilona *(vil rive buketten ud af hånden på ham).*

Anatol.

Jeg tror, Fanden plager dig!

(Han flygter for hende, hun forfølger ham rundt i værelset.)

Ilona.

Skurk, skurk!

Max *(kommer ind med en buket roser i hånden, bliver forfærdet stående ved døren).*

Anatol *(er flygtet op på en stol og holder buketten højt i vejret).*

Hjælp mig, Max!

Max *(styrter hen til Ilona og holder hende fast. Hun vender sig mod ham, river buketten fra ham, kaster den på gulvet og tramper på den).*

Max.

Min buket! De er jo forrykt, Ilona. Hvad skal jeg nu gøre?

Ilona *(brister i voldsom gråd og synker ned på en stol).*

Anatol *(forlegen, stadig oppe på stolen, søgende efter ordene).*

Hun tirrede mig ... Ja, Ilona, nu græder du naturligvis ... Men hvorfor lo du ad mig? ... Hun hånede mig, det gjorde hun, Max! Hun sagde, at jeg aldrig ville vove at gifte mig ... nå, hvad så? – så gifter jeg mig selvfølgelig – for at vise, at jeg tør.
(Vil stige ned af stolen.)

Ilona.

Din hykler, bedrager!

(Anatol klavrer igen op på stolen.)

Max *(har imens samlet sin buket op).*

Min dejlige buket.

Ilona.

Jeg tænkte på hans. Men forresten har De heller ikke fortjent det bedre – De er hans medskyldige.

Anatol *(stadig på stolen).*

Vær nu fornuftig.

Ilona.

Ja – det siger I altid, når I først har gjort et kvindfolk ganske skørt! Men nu skal I se løjer! Det skal blive et net bryllup! Vent I blot ... *(rejser sig)*. Adieu sålænge.

Anatol *(er sprunget ned fra stolen).*

Hvor vil du hen?

Ilona.

Det skal du nok få at se.

Anatol, Max *(samtidigt).*

Hvorhen?

Ilona.

Lad mig om det!

Anatol og Max *(spærrer udgangen for hende. Taler i munden på hinanden).*

Ilona, hvad vil De? Ilona, hvad vil du?

Ilona.

Lad mig komme til. Lad mig slippe ud.

Anatol.

Vær nu fornuftig – vær en smule rolig.

Ilona.

Så I vil ikke lade mig slippe ud. Ja ja da! *(Stormer rundt i stuen, smider i raseri te-servicet i gulvet.)*

Anatol og Max *(rådvilde og forfjamskede).*

Anatol *(endelig til Max).*

Nu spørger jeg dig: behøver man egentlig at gifte sig, når man bliver *til den grad* elsket!

Ilona *(synker mat ned på divanen; hun græder; lille pause).*

Anatol.

Nu falder hun til ro.

Max.

Vi må gå ... og jeg – uden buket.

Franz *(kommer ind).*

Herre, vognen er der. *(Ud.)*

Anatol.

Vognen ... Vognen – hvad gør jeg nu? *(Hen til Ilona, står bag hende og kysser hende på håret.)* Ilona!

Max (*fra den anden side*).

Ilona!

(Hun græder stille videre med lommenørklædet for ansigtet. Max sagte til Anatol:)

Forsvind du nu og stol på mig.

Anatol.

Jeg må virkelig gå – men hvordan kan jeg ...

Max.

Forsvind!

Anatol.

Tror du, du kan få hende bort?

Max.

Jeg kommer altså lidt senere, og når jeg under vielsen tilhvisker dig: alt i orden – så ved du besked.

Anatol.

Jeg er ikke videre modig ved det.

Max.

Forsvind i alt fald – og spild ikke tiden.

Anatol.

Åk ... (Han er henne ved døren, vender så på tåspidserne tilbage og trykker et sagte kys på Ilonas hår. Skynder sig så ud.)

Max (*sætter sig overfor Ilona, der stadig græder med lommestørklædet for ansigtet. Ser på uret*).

Ilona (*ligesom vågnende af en drøm, ser sig om*).

Hvor er han?

Max (*tager hendes hænder*).

Ilona.

Ilona (*rejser sig*).

Hvor er han?

Max (*uden at slippe hendes hænder*).

Det nytter ikke, De finder ham ikke.

Ilona.

Jamen jeg vil.

Max.

De er jo dog på bunden en fornuftig pige, Ilona, og De vil ikke lave skandale.

Ilona.

Lad mig om det.

Max.

Ilona!

Ilona.

Hvor står brylluppet?

Max.

Det er jo ganske ligegyldigt.

Ilona.

Jeg vil derhen. Jeg må derhen!

Max.

Nej såmænd vil De ikke. Hvor kan sådan noget falde Dem ind!

Ilona.

En sådan forhånelse! Et sådant bedrag!

Max.

Det er hverken det ene eller det andet – det er livet og ikke andet.

Ilona.

Ti De blot stille – De – med Deres fraser.

Max.

Det er barnagtigt af Dem, Ilona. De må da kunne indse, at al den slags er forgæves.

Ilona.

Forgæves –?

Max.

Det er vanvid ...!

Ilona.

Vanvid!?

Max.

Alt hvad De ville opnå, var jo at gøre Dem selv latterlig.

Ilona.

Oven i købet fornærmer De mig!

Max.

Herregud Ilona, De vil sikkert let trøste Dem!

Ilona.

Hvor dårligt De kender mig.

Max.

Det var selvfølgelig noget andet, hvis han rejste til Amerika.

Ilona.

Hvad skal det sige?

Max.

Jeg mener: hvis De virkelig mistede ham!

Ilona.

Hvor vil De hen med det?

Max.

Hovedsagen er jo dog – at De ikke er den, der bliver bedraget!

Ilona.

...?

Max.

Til Dem kan han vende tilbage. Den anden kan han forlade.

Ilona.

Ja! ... hvis det virkelig ... (*Hendes udtryk bliver mildt og henrykt.*)

Max.

De er et fint og godt menneske. (*Trykker hendes hånd.*)

Ilona.

Hævne mig vil jeg – derfor glæder jeg mig over det, De sagde.

Max.

De er en af hine kvinder, "som bider, når de elsker".

Ilona.

Ja, en af dem er jeg.

Max.

Så storartet De nu ser ud. Som en kvinde, der ville hævne hele sit køn på ét mandfolk.

Ilona.

Ja ... Det vil jeg ...

Max (*rejser sig*).

Jeg kan akkurat endnu få tid til at ledsage Dem til Deres bolig. (*Afsides:*) Ellers går det dog galt. (*Byder hende armen.*) Og tag så afsked med disse værelser!

Ilona.

Nej, min kære ven – ikke afsked. Jeg vender tilbage!

Max.

Nu tror De, at De er en dæmon – og er dog egentlig kun en kvinde. *(Da Ilona ser lidt fortrædelig ud:)* ... Men det er absolut også nok ... *(Åbner døren for hende.)* Nådige frøken.

Ilona *(vender sig, inden hun går, endnu en gang om mod værelset og siger med affekteret tragedienne-højhed:)*

På gensyn! ... *(Forsvinder så sammen med Max.)*

(Tæppe.)

Om "Anatol og kvinderne"

Forfatter: Arthur Schnitzler (1862-1931).

Org.udgave: Arthur Schnitzler: *Anatol*. Verlag des Bibliographischen Bureau, Berlin 1893. (Flere af skuespillene har dog tidligere været udgivet enkeltvis i forskellige tidsskrifter.)

Denne udgave baseret på:

Det skæbnesvangre spørgsmål (*Die Frage an das Schicksal*): I *Tilskueren* september 1912, oversat af Peter Nansen.

Juleindkøb (*Weihnachtseinkäufe*): I *Tilskueren* december 1912, oversat af Peter Nansen.

Episode (*Episode*): I *Tilskueren* januar 1913, oversat af Peter Nansen.

Mindestene (*Denksteine*): Oversat af Kim N. Jensen (første danske udgave).

Afskedssouper (*Abschiedssouper*): I *Tilskueren* marts 1913, oversat af Peter Nansen.

Dødsqualer (*Agonie*): Oversat af Kim N. Jensen (første danske udgave).

Anatols bryllupsmorgen (*Anatols Hochzeitsmorgen*): I *Tilskueren* april 1913, oversat af Peter Nansen.

Oversættere: Peter Nansen (1861-1918) og Kim N. Jensen (f. 1955).

Redigeret af: Kim N. Jensen.

Forside: Efter illustration af Moritz Coschell (1872-1943) til *Det skæbnesvangre spørgsmål*: "Cora in Hypnose" (1899).

ISBN 978-87-7628-250-9

2. ebogsudgave, tidligere udgave ISBN 978-87-7979-467-2 (Ølstykke 2016).

© 2025 eBibliotek 1800

www.ebib1800.dk

Indhold

[Forside](#)

[Titelblad](#)

[Ophavsret og brugsbetingelser](#)

[Det skæbnesvangre spørgsmål](#)

[Juleindkøb](#)

[Episode](#)

[Mindestene](#)

[Afskeds-souper](#)

[Dødsqualer](#)

[Anatols bryllupsmorgen](#)

[Om "Anatol og kvinderne"](#)